

DOLENJSKI LIST

Glasi Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 8 (414)

LETO IX.

NOVO MESTO, 26. FEBRUARJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje Slovenski poročevalec v Ljubljani

Cesta zbližuje

...Vsekakor moramo pozdraviti zavest naših volivcev, zlasti s kmetijskih področij, da so se udeležili drugih zborov volivcev, čeprav so morali hoditi tudi uro in dve daleč. To kaže visoko zavest dolenskih ljudi, ki so z zanimanjem sledili dnevnim redom zborov volivcev in tudi sodelovali v razpravah. Posebno so pa volivci v novomeškem okraju z največjim veseljem in zadovoljstvom sprejeli vest, da bomo letos začeli in tudi končali dela na avto cesti Ljubljana — Zagreb, kjer bo sodelovalo okoli 50 do 60 tisoč mladincev iz vseh naših republik.

Ta cesta teče večidel po našem okraju in bo nedvomno odprla Dolenjski pot do kulturnih, političnih in gospodarskih središč naše države. Dolenjsko ljudstvo je vedno hvalježno sprejelo vso pomoč, ki mu jo je nudila Zveza in republika za njegov gospodarski napredek in je tudi zdaj hvalježno skupnosti za to cesto, ki bo Dolenjsko približala, kot sem dejal, vsem našim glavnim središčem. Pripomogla pa bo tudi, da bodo lahko vsi naši ljudje spoznali doslej še mnogim malo znane lepote Dolenjske...

Iz razgovora tov. Jožeta Boršnarja v Radio Ljubljana — 10. II. 1958.

Z VELIKEGA PREDVOLILNEGA ZBOROVANJA V ČRNOMELJU

Najtežje je za nami

Po poti silnih naporov in velikih uspehov gremo novim nalogam naproti — Pomoč nerazvitim okrajem je zajeta predvsem v perspektivnih načrtih za razvoj kmetijstva — Navdušen sprejem poslanskih kandidatov v Beli krajini

Za nedeljo, 23. februarja so občani črnomeljske občine določili glavno proslavo letošnjega praznovanja občinskega praznika. V okviru te proslave je bilo v Črnomelju 23. februarja dopoldne prav v istih prostorih, kjer je pred štirinajstimi leti zasedal prvi slovenski parlament, veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo nad 600 ljudi. Velika dvorana v Prosvetnem domu je bila polna do zadnjega kotička.

«Čestitam občanom ob našem prazniku in želim vsem čimveč uspehov in sreče pri nadaljnjem delu. Pozdravljam v naši sredi tovariša Nika Siliha, sekretarja Izvršnega sveta LRS in našega kandidata za republiški zbor, pozdravljam podpredsednika OLO Nika Belopavloviča, našega kandidata za zvezi zbor, pozdravljam goste iz občine Metlika, občine Semič, zastopnike garnizonov JLA Črnomelj in Otovec ter vse predstavnike družbenih organizacij!»

S temi besedami je pričel zborovanje predsednik občinskega ljudskega odbora Črnomelj tovariš Janez Zunič. V kratkih besedah je prikazal zgodovinski pomen prvega zasedanja SNOS v Črnomelju pred štirinajstimi leti in takrat sprejete sklepe, opisal dosedanje uspehe občine in nazkajal najvažnejše naloge za bodoče.

Toplo pozdravljen od vseh navzočih je povzel besedo kandidat črnomeljske občine tovariš Niko Silih. V uvodu se

danes nimamo več meznega delavca, pač pa svobodnega proizvajalca, ki v imenu družbe upravlja s podjetjem ter soodloča o porabi ustvarjenih dobrin. Družbeno upravljanje je prav tako velika pridobitev naših delovnih ljudi. Pri tem je tovariš Silih še prav posebno poudaril veliko vlogo občine kot osnovne celice družbenega upravljanja, ki ima čedalje večjo odgovornost za dvig življenjske ravni naših ljudi. Glede nadaljnjega ustanavljanja novih podjetij in razširjanja obstoječih, se je tovariš Silih prav tako zavzel, naj se nova podjetja ustanavljajo tam, kjer je največ delovne sile, če so za to tudi drugi pogoji.

Nadalje je tovariš Silih govoril o naši zunanji politiki, ki je politika mirnega in aktivnega sožitja z vsemi narodi na enakopravni podlagi. Zaradi take politike uživa Jugoslavija v svetu velik ugled zlasti med majhnimi narodi.

Niko Silih, sekretar izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, poslanski kandidat volilnega okraja Črnomelj

Ob koncu govora je tovariš Silih poudaril, da moramo v vseh naših prizadevanjih videti človeka. Od ljudi je odvisen ves naš uspeh.

Televizor - v Črnomelju!

Na zaključnem večeru republiškega tekmovanja »MLADIM VOLIVCEM« so se v soboto zvečer pomerili vsi okrajni prvaki na velikem srečanju v veliki Unionski dvorani v Ljubljani. Zmagala je naša gimnazijec iz Murske Šabote, drugi so bili mladinci Srednje kmetijske šole iz Maribora, tretji pa dijak črnomeljske gimnazije Ivan Klobčar, Peter Popovič in Julij Nemanjč. S to zmago so si priborili televizijski sprejemnik — dragoceno darilo, ki bo

mladinci Črnomlja in Dolenjske še večja vzpodbuda za nadaljnje vsestransko izobraževanje. Okrajnim prvakom toplo čestitamo, vsem mladim volivcem v okraju pa želimo, da bi aktivno sodelovali v predvolilnih pripravah, na volitvah in v vsem našem družbenem življenju in nadaljnji graditvi socializma tudi po volitvah!

Okrajni štab za avto cesto

Okrajni ljudski odbor je imenoval prejšnji teden poseben odbor za pomoč pri gradnji avto ceste. V njem dela 16 članov, predsednik odbora pa je Niko Belopavlovič, podpredsednik OLO. Odbor pomaga 6 pododborov: za preskrbo, za komunalne zadeve, za gostinstvo, turizem in obrt, za kulturno-prosvetna vprašanja, za saniteto in posebno inšpekcijska grupa.

Zobozdravniki in medicinske sestre glavni problem zdravstva v okraju

Vzporedno s splošnim družbenim razvojem se pri nas razvija tudi zdravstvena služba. Tudi v tem smo od osvoboditve dalje dosegli velike uspehe. Število zdravstvenega kadra se je močno povečalo, prav tako število zdravstvenih ustanov, enako ali še bolj pa se je povzpela kvaliteta zdravstvenih storitev. Tudi število ljudi, ki iščejo zdravstveno pomoč, se je močno povečalo in raste iz leta v leto.

Naš razvoj terjaja napore za nadaljnjo izboljšanje zdravstvene službe. Kaj smo dosedaj dosegli v tem pogledu, zlasti pa, kaj

nam manjka, da bi se zdravstvena služba še bolj izpopolnila, da bi dosegla še večje uspehe v skrbi za ljudsko zdravje,

je bila glavna točka posvetovanja, ki ga je sklical svet za zdravstvo OLO Novo mesto 19. februarja. Mimo predstavnikov tajništva za zdravstvo in socialno varstvo OLO in sveta se je posvetovanja udeležil tudi sekretar republiškega sveta za zdravstvo dr. Tone Ravnikar, predsednik OLO Franc Pirko, vodilni uslužbenci vseh zdravstvenih ustanov v okraju, direktor Zavoda za socialno varovanje Miha Počrvina ter predsedniki občinskih svetov za zdravstvo in socialno varstvo in drugi.

Razen v občini Mirna imamo v vseh ostalih občinskih zdravstvenih domovih s stalnimi zdravstvenimi. Z zdravstvenimi splošne prakse smo še kar na dobrem, čeprav bi tu in tam še potrebovali katererega. Veliko težje je vprašanje zobozdravnikov. Teh primanjkuje povsod, ne samo v našem okraju in zato ni upanja, da bi v doglednem času to

157 prijav za 120-člansko brigado

Na sestanku predsednikov in sekretarjev vseh občinskih mladinskih komitejev so v nedeljo v Novem mestu ugotovili, da so za 37 brigadirjev presegli predvideno število: Skupaj se je do tega dne prijavilo za prvo brigado, ki ima že jutri zbor v Novem mestu in začne v soboto s pripravljalnimi deli, 157 kmečkih mladincev in delavcev. Najbolj se je pri mobilizaciji odrezala novomeška občina, ki je predvideno število 50 presegla za sto odstotkov.

VREME

ZA ČAS OD 27. FEBRUARJA DO 9. MARČA

Konec februarja ali v začetku marca močne ohladike s snegom do nižje, nato nekaj jasnih mrzlih dni. Od 6. marca dalje nestalno s pogostimi padavinami in topleje.

V. M.

O čem premalo govorimo

18. februarja popoldne je govoril v Radiu Ljubljana predsednik OLO Novo mesto Franc Pirko o gospodarskem razvoju našega okraja v zadnjih štirih letih. Ugotovitev zadnjih zborovanj, da vsi skupaj preveč živimo samo pod vtisom tega kaj še potrebujemo in premalo pod vtisom tistega, kar je že napravljeno, je točna tudi za Dolenjsko. Zato bomo danes in v prihodnjih številkah ponovili nekatere podatke iz govora okrajnega predsednika, ki so nedvomno zanimivi in poučni.

Nič ni bolj razumljivega, pa hkrati tudi razveseljivega, da si v našem celotnem razvoju nenehno prizadevamo naprej. Zelim narediti in doseči še več

še vedno tare. Ko pa o vsem tem razpravljamo — ne samo zdaj pred državnimi volitvami — pa je vendarle treba pogledati tudi nazaj in reči: to smo že dosegli, postavili, zgradili in napeljali; uspehi so za minuli trinaest let več kot ogromni. Vsega, kar nam še manjka, pa v enem samem letu nikakor ne bo moč zgraditi ali narediti — za uresničitev vseh naših novih želja in potreb trenutno nimamo dovolj sredstev niti dovolj

moči, da bi ustregli vsem hkrati. Zdej pride na vrsto najnujnejše in najvažnejše, za tem pa vse ostalo.

Ko se torej ogledujemo za novimi nalogami, postavljamo njihovo uresničitev na podlago, ki smo si jo z lastnimi rokami in z znatno pomočjo skupnosti ustvarili v povojnih letih. Napredek Dolenjske je bil v tem času tako velik in tako hiter, da ga morda še vedno ne cenimo dovolj. Zlasti v zadnjih letih je vzpon gospodarstva v okraju naravnost skokovit.

Na razvoj so vplivale predvsem večje investicije in denarna sredstva na področju proizvodnje in družbene potrebe. Povečala se je pobuda čed-

(Nadaljevanje na 3. strani)

V SOBOTO SE ZAČNO PRIPRAVLJALNA DELA NA AVTOMOBILSKI CESTI LJUBLJANA—ZAGREB

Bo bela cesta uglajena...

Pot po Sloveniji začenja avtomobilska cesta pri Bregani, kjer prestopi hrvaško-slovensko mejo in se pri Catežu (z odcepom na Brežice) najbolj približa sotočju Krke in Save. Čez most, ki je zanimiva gradbeniška posebnost, stopi na Krško polje. Pri dvajsetem kilometru — blizu Drnovega — je prvo križišče s cesto Krško—Kostanjevica, nakar zavije nova cesta skozi Krakovski gozd mimo Smednika (pod Rako) do Dobruške vasi, kjer bo zgrajen tretji odcep (za šentjernejski okoliš in škocjanski predel). Mimo Bele cerkve in Kronovega pripelje cesta do Otočca in Mačkoveca; tu bo dostop za Novo mesto in Belo krajino. Pod Hmeljnikom zavije cesta nato proti Poljanam in se spusti na travnike pri Ponikvah in Trebnjem, kjer bo spet zgrajen odcep. Mimo Stefana, Pluske in Korenitke se vzpne še na Medvedjek in zavije proti Ivančni gorici, kjer bo dostopna za stranske

ceste s Krke in Stične. Tu bo gradnja zaključena; do sem je nova avtomobilska cesta iz Ljubljane preko Grosuplja in Višnje gore že potegnjena. Brigadirje čaka ob naštetih krajih najrazličnejše delo. Eno najtežjih bo most čez železnico, staro cesto in Temenico pri Ponikvah. Strokovnjaki so se zedinili za gradnjo skupnega viadukta, ker je to ceneje, kot če bi postavili tri manjše.

«Dolg bo 115 metrov,» je povedal Ing. Bojan Tavzes, šef terenske sekcije v Trebnjem. Podprt bo s petkrat po dvema stebroma. Odprtine bodo 23 metrov dolge. Krivina mostu se bo spreminjala. Upamo, da pri gradnji ne bo posebnih težav, ker

je teren dober. Most bo stal kakšnih 50 milijonov dinarjev.

Mostovi in travezi bodo na preostalem delu trase bolj redki kot doslej zaradi štednje. Se en večji most bo čez potok pod Starim gradom.

Cesta bo v glavnem asfaltirana, le nekateri odseki, predvsem po močvirnem ozemlju, bodo betonirani. Tako bo beton tekel od Zagreba preko Krakovskega gozda nekako do Bele cerkve. Brigade bodo na tem oddelku zabetonirale še kakšnih 7 kilometrov cestišč.

«Strokovnjaki» pravijo, da bo asfaltirana cesta čisto zanič. Povprašali smo tovariša inženirja Tavzesa, pa je dejal takole:

«Najbrž se ljudje boje asfalta po Irkušnjah na cesti Novo mesto—Smednik, ki je bila grajena precej na hitro in seveda ne ustreza zahtevam prometa, ki teče po njej. Asfaltirana je več sto načinov in brez dvoma bo za avtomobilsko cesto porabljen eden boljših. Važna je podlaga, ki mora biti prav tako, če ne še bolj dobra kot za beton! Kockanje ne pride v poštev drugje kot na morebitnih hujših vzponih.»

Velika zemeljska dela potekajo na vzponu med vasio Bič in Medvedjekom. Tovarši Tavzes meni, da bodo brigade morale začeti delati na vseh odsekih hkrati. Lažje sektorje bo treba čimprej dokončati, da ne bodo asfalterji brez dela. Zgraditi bo treba tri večje odcepe: pri Trebnjem, pri Dobruški vasi in pri Novem mestu.

Novomeški odcep bo pri vasi Mačkovec. Zgrajen bo tako, da ne bo treba čez sredino ceste ne tistemu, ki izstopa, ne tistemu, ki vstopa iz katekolski strani.

Nekateri so sicer mnenja, da bi bil za Novo mesto bolj praktičen odcep pod Hmeljnikom, toda cesta se pri Mačkovecu mestu najbolj približa. Ovinek, ki ga bo zato treba narediti proti Ljubljani, je malenkosten.

Manjši, turistični odcep in parkirni prostor bosta zgrajena tudi pri Otočcu. Do gradu bo mogoče priti s ceste prav nad velikim otokom.

Pripravljalna dela se bodo začela v soboto. In vsak teden spriti bo na veliki brovi cesti toliko novega, da bomo bralce našega lista komaj lahko sprotili seznanjali z vsem, kar nam bo o cesti in njenih graditeljih treba vedeti.

Franc Pirko — Cort, predsednik OLO, kandidira v volilnem okraju Šentjernej — Kostanjevica — Podbočje.

kot smo naredili doslej; radi bi čimprej zgradili vsa stanovanjska, postavili nova podjetja in tovarne, delavnice in obrate; radi bi v zadnji vasici — seveda spet čimprej — napeljali vodo in električno, popravili ceste, pota in uredili potoke, radi bi še in še, radi bi to in ono. Ponavljamo: to vse je razumljivo in razveseljivo, saj potrjuje, da zares hočemo naprej, da želimo odpraviti podedovano zaostalost Dolenjske, ki nas

PLENUMA REPUBLIŠKE OBRTNE ZBORNICE V NOVEM MESTU

Zaostajanje obrti

Razvoj obrtne dejavnosti v našem okraju ne gre v korak z razvojem ostalih panog gospodarstva. Obrtništvo v okraju ni sposobno, da bi krilo vse potrebe obrtnih naročil. Zlasti manjša nekaterih vrst uslužnostnih obrti. Danes potrebniki laže pride do električnega stroja kot do strokovnega popravila takega stroja. Nekatera obrtna podjetja v okraju preraščajo v industrijo, kar je popolnoma pravilno, premalo pa skrbimo, da bi namesto njih ustanovili manjša obrtna podjetja, ki bi prevzela obrtne uslugе, katere so opravljala podjetja, predno so začela z industrijskim načinom proizvodnje.

V našem okraju je lani dosegljiva obrtna dejavnost skupno vrednost bruto proizvodnje okoli milijardo din, potrebe pa imamo za okoli milijardo 400 milijonov din. To pomeni, da je za teh 400 milijonov din naročil ostalo ali nezvrženih, ali so jih naročili iskali izven okraja. To pa hkrati tudi kaže, kolikne so neizkoriščene rezerve v obrtni stroki.

Veliko obrtnega kadra odhaja v industrijo, kar ni posebna nesreča, ker tudi industrija potrebuje strokovni kader, premalo pa skrbimo za nov obrtništvi naraščaj. Številke kažejo, da je v okraju še veliko mladih ljudi, ki se želijo posvetiti obrtniškemu poklicu, pa ne dobe mesta za uk. Lani je bilo v našem okraju vključenih v uk 195 važenec in vajenec, prijavljenih pa je še 166. Podatki Okrajne obrtne zbornice kažejo, da se je po vojni v našem okraju izučilo obrti okoli 6000 ljudi, da pa jih je v obrtni stroki ostalo le 900. Del krivde za tako velik odhod kadrov iz obrti ima tudi neenako nagajevanje za enako kvalifikacijo v vseh strokah in podjetjih.

Poseben problem v našem okraju je šušmarstvo, ki ga ugotavljamo že vrsto let, nihče pa se ga dosedaj ni temeljito lotil. Šušmarstvo ima svoje korenine deloma v socialnih razlogih, deloma v logih predpisih o izvrševanju obrti, deloma pa tudi v napačni davčni in kaznovalni politiki. Šušmarje lahko delimo v dve skupini: v take, ki opravljajo nezakonito obrt iz socialnih ali ekonomskih potreb, in druge, ki opravljajo šušmarstvo po rednem delovnem času. To so nekaki legalni šušmarji, ki pa računajo storitve skoraj prav tako drago kot podjetja ali zakoniti obrtniki. Šušmarstvo jim je dodaten, čestokrat prav izdaten vir dohodka, ki ni obdavčen. Tu je še en razlog, ki vpliva na razmah nezakonitega opravljanja obrti — to je večje povpraševanje po obrtnih storitvah, kot jih naše obrtništvo zmora. Naročniki pa iščejo obrtne usluge tam, kjer jih dobi najhitreje in najceneje.

Vzroke za premajhno obrtno zmogljivost v okraju in ključ za reševanje tega vprašanja bi težko iskali izven okraja in občini. Res smo dajali skoraj vsa razpoložljiva sredstva za nastanek in razvoj industrije, res pa je tudi, da smo vprašanje obrtništva prepustili samo sebi. To je toliko manj opravičljivo, ker za ustanavljanje obrtnih podjetij niso potrebna velika sredstva. Imamo nekaj lepih primerov, ko so se iz majhnih obrtnih delavnic v okraju razvila čvrsta podjetja brez večjih družbenih sredstev.

Zadnje čase se ljudski odbori nekoliko bolj zanimajo za probleme obrtništva. Pri občinskih ljudskih odborih obstajajo obrtni

Naš obisk

Pred dnevi sem se precej čez polnoč vračal z ženo s prireditve. Vreme se je spreminjalo in zunaj se zavijal močan veter. Vse je kazalo na sneg. Ko sem zavil proti domači hiši — šolski zgradbi v Kostanjevici — sem nenadoma opazil, da po šolskih sobah nekdo prižiga luč. Začuden sem vprašal se bolj začuden ženo, kaj bi utegnilo biti. Polagoma sva prišla do hiše, tih odklenila in šla po stopnicah v prvo nadstropje. Prav tisti hip se je prižigala luč v neki sobi. Vrata so bila priprta, tako da sva zagledala hišnico ANČKO DULC, ki je tipala, če so vsa okna dobro zaprta.

Šoli že več let ni bilo razbite šipe. Ko je nekoga dne vihar začel razkrivati šolsko drvarnico, je šla sredi neurja na delo in z močern svoje hčere streho dobesedno rešila. Zato pa je Ančka pol gospodarja pri hiši, kar ji vsi radi priznajo.

Kaj pa delate, Ančka? — Joj, sem se ustrašila! Okna gledam, če so dobro zaprta, saj vidite, kakšen veter je zunaj! — V svoji skrbi za ljudsko premoženje je tako sredi noči pregledala vsa okna in teh je morda blizu sto. In vendar ni za to pričakovala niti plače niti nagrade. Največja nagrada ji je bila, da je njena hiša, s katero je povezana skoraj pol življenja, v redu!

Ančka Dulc, ki je že skoraj 30 let šolska sluginja v Kostanjevici, je bila pred dobrimi petimi leti ukopljena. S tem so prenehali njeni prejemki, ni pa prenehala njeno delo! Pet let je opravljala prav ista dela brezplačno, vseh pet let je

Notranjepolitični tedenski pregled

Odlok o cenah

V letošnjem družbenem planu je še posebej poudarjeno, da si bomo prizadevali urediti tržišče in doseči še večjo stabilizacijo cen. O reorganizaciji trgovine s kmetijskimi pridelki in še nekaterih drugih spremembah prav te dni pripravljajo na trgovinskih zbornicah in v drugih višjih upravnih organih. Ze prejšnjim sredo je bil objavljen odlok o evidenci in kontroli cen, ki ga je sprejel zvezni izvršni svet.

Ta odlok bo lahko veliko prispeval k stabilizaciji cen, čeprav bi bilo napak trditi, da je s tem vse, kar vpliva na spremembe cen, še urejeno. Po tem odloku bodo morale gospodarske organizacije, vsa industrijska podjetja in veletrgovine pred spremembo cen obvestiti pristojne organe, predvsem pa republiške trgovinske zbornice in združenja, pa tudi okrajne oziroma občinske svete za blagovni promet (občinske svete za preskrbo) o nameravanih povzrajanju cen za določeno blago. Ti organi bodo poslali predloge za povzrajanje cen Zveznemu uradu za cene, ki bo ugotavljal vzroke, ki narokujejo povzrajanje cen. Če bo predlagano povzrajanje cen opravičljivo, z drugo besedo, če bo na tako spremembo cen vplivala podražitev surovin ali pa večje družbene obveznosti zaradi novih gospodarskih predpisov itd., b do pristojni organi odločili o tem ali se cene lahko povečajo ali pa predlagali ukrepe, ki naj

ni podobori z namenom, da po magajo ljudskim odborem reševati vprašanja obrtništva. Med te naloge spada tudi davčna politika, ki je ni mogoče reševati brez sodelovanja Obrtne zbornice in obrtnih pododborov. Sodelovanje zbornice in njenih organov z ljudskimi odbori se zboljšuje, potrebno pa bo še tesnejše sodelovanje. Zlasti je važno, da predstavniki obrtništva sodelujejo pri sestavljanju petletnega načrta razvoja obrtništva.

Vsekakor bi morali imeti ljudski odbori tudi nekoliko večje pravice pri priznavanju obrtnih pravic. Ljudski odbor naj bi bil pristojen, da bi dovolil zakonito opravljanje obrti oseb, ki delo obvlada, in sicer za tako stroko in v takem kraju, kjer je za to najna potreba in ni pogojev za socialistično obrt. Strokovno kvalifikacijo takega obrtnika, ki bi imel pravico opravljati obrt samo v določenem kraju, ne bi smeli presojati ostro in togo po zakonu. To tako presodijo naročniki sami.

Potrebno je podvzeti vse ukrepe za pojanje obrtne dejavnosti v okraju, kot je to poudaril na plenumu republiške obrtne zbornice v Novem mestu pred 14 dnevi predsednik OLO Franc Pirkovič.

Zobozdravniki in medicinske sestre

(Prenos s 1. strani) vrzel izpopolnil. Podobno je z medicinskimi sestrami, ki jih prav tako povsod primanjkuje. Medicinska sestra je zelo važen zdravstveni delavec kot pomočnik zdravnikov ali kot samostojna moč za določene naloge.

Stanje prostorov in opreme naših zdravstvenih ustanov pa je različno. Primerne prostore ima le malo ustanov, z opremo pa je nekoliko boljše. V Crnomlju bo vprašanje prostorov rešeno s preureditvijo stavbe, kjer je imelo prej svoje prostore lajnštvo za notranje zadeve. V Metliki je prepotrben zdravstveni dom dozdian le v surovem stanju. Vprašanje je, kdaj bo dograjen, ker ni denarja. Zelo slabe in neprimerno prostore ima zdravstveni dom v Sentiernju. Potem, ko bodo iz druge stavbe, ki je namenjena za zdravstveni dom, preseljene stranke, se bo stanje prostorov izboljšalo. V Kostanjevici so prostori še kar primerni, prav tako v Mokronoguru in Žužemberku. Slabe prostore ima zdravstveni dom v Semiču, v Trebnjem pa je prav tako zelo utesnjen. Na Mirni nameravajo gra-

diti nov zdravstveni dom, ker želijo imeti svojega zdravnika. V Strži dooključuje manjša prostora za zdravstveni dom. Zelo resno vprašanje prostorov za to ustanovo je tudi v Novem mestu, kjer se v dveh majhnih kavalnjskih zgradbah vsak dan od 200 do 300 bolnikov. Tovariš dr. Tone Ravnikar je

poudaril, da bi morala imeti vsaka ambulanta mimo drugih prostorov še majhen kotiček, kjer bi se lahko zdravnik pogovoril s pacientom med štirimi očmi. Vsi zdravniki, so s tem strinjali, ker je tak zaupen razgovor velik pripomoček za uspešno zdravljenje. Mimo pomankanja primernih prostorov

za ambulante manjka zlasti stacionarji za zdravnike in drugo zdravstveno osebje. Govorili so tudi o zasebni zdravniški praksi. Te je v našem okraju zelo malo. Po novih predpisih zasebna praksa in javna služba ne gresta skupaj in ju je treba ločiti. Zdravniki se bodo morali odločiti ali za zasebno prakso ali za službo v javni zdravstveni ustanovi. S tem vprašanjem v našem okraju ne bo večjih problemov.

Potrebno so nadaljnje investicije za zdravstveno službo. Njene naloge se bodo zlasti povečale z uvedbo zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva, na kar se je treba že pripravljati. Med nujne naloge spadajo:

dograditev zdravstvenega doma v Metliki, gradnja doma na Mirni, preureditev in nabava opreme za več domov ter rešitev vprašanja prostorov novomeškega zdravstvenega doma. Začasno bi se dalo to vprašanje rešiti s tem, da bi vsa stara gmnjazja preuredili za potrebe zdravstvenega doma, del zdravstvene službe pa prenesli izven mesta, na primer v Mirno peč, v Bršljini in morda še kam. S tem bi razbremenili ambulante v Novem mestu. Dolenjska bi nujno potrebovala tudi polikliniko, na kar je treba misliti, da bo šla zdravstvena služba še naprej v korak z ostalim razvojem.

Na posvetovanju so obravnali še naloge sanitarne inšpekcije in preventivne službe. Za te naloge je prav posebno primanjkuje strokovnih ljudi. Občinski ljudski odbori posvečajo tej službi premalo skrbi, čeprav je preprečevanje bolezni najmanj tako važno kot zdravljenje.

Letos 28 milijard

Iz leta v leto naračta naš blagovni in osebni promet. Ceste, železnice, reke in morje imajo v sodobnem gospodarstvu izredno pomen. Njovo prometno sposobnost oziroma uporabno izboljšujemo z investicijami, ki bodo znašale letos kar 28 milijard dinarjev.

Iz splošnega investicijskega sklada bodo dobile posamezne panoge prometa brez obveznega povračila 11 milijard 650 milijonov dinarjev. Zlasti pa ena od porablj za gradnjo novih in dograditev že začelih železniških prog. Za zgraditev avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb bo šlo 5 milijard 750 milijonov di-

narjev, za beogradske letališče pa 600 milijonov.

Železniška prometna podjetja bodo dobila letos iz splošnega investicijskega sklada 4 milijard 240 milijonov dinarjev kreditov za nakup vozil in opreme. Za zgraditev ladjl trgoveške ladjavne bo znašal kredit 8 milijard 110 milijonov din, za rešene ladje pa 1 milijardo 650 milijonov dinarjev.

BETI se uveljavlja

Belokranjska trikotna industrija »BETI« iz Metlike se je na III. sejmu konferenije, tkanin in usnjeh izdelkov, ki je bil od 16. februarja v Ljubljani pod gestom »Moda 1958«, prvič predstavila širši javnosti. Že na svoji lastni reviji iz decembra 1957 v Metliki so njeni izdelki vzbudili pozornost številnih domačinov in gostov. Zdal pa so priznali zanimanje obiskovalcev in predvsem obiskovalci tudi na ljubljanski cotelodenski modni reviji. Na njej je bilo poleg izdelkov drugih podjetij prikazanih tudi 18 različnih vzorcev tovarne »BETI«, od katerih jih je 5 dobilo zlato, srebrne in bronaste diplome. Zlasti so ugajali pleteni ženski kostimi, jopice, puloverji in lepo izdelana svilena trikotaža. V razstavnem prostoru pa so ugajali gledalcem tudi ostali izdelki metliške trikotne industrije, med njimi zlasti cene in trpežne zavese.

Upoštevanja vreden predlog

Svet za notranje zadeve OLO Novo mesto je na seji 6. februarja med drugim obravnaval matično službo v okraju. Ta ni najboljša in bi jo bilo treba izpopolniti. Občinski ljudski odbori bi morali posvečati

nekoliko več pažnje matični službi. V zakonodaji o matični službi je vrzel, ki bi jo bilo treba izpopolniti. Predpis določajo obvezne vpis otroka v matične knjige takoj po rojstvu. Prav tako je uradno priznana le zakonska zveza, ki je bila sklenjena pred državnim matičjem, torej civilna poroka.

Tako kot imamo uradno vpis otroka v matične knjige in uradne civilne poroke, bi morali imeti tudi uradne civilne pogrebe. Tudi to nalogo naj bi opravljal matičar ali druga pooblašena oseba. Prav tega manjka pri civilnih pogrebnih. Svet za notranje zadeve je predlagal, da bi se to uredilo čimprej in da bi imeli razen civilnih krstov in porok tudi civilne pogrebe z navzočnostjo uradne osebe.

Novomeški živilski trg

Verjetno je ponovno zapadli sneg pokrnil in uničil vse zelenjavo, kajti v ponedeljek, 24. februarja na novomeškem živilskem trgu ni bilo dobri drugega kot jajca, semena ter kislo repo in zelje. Jaje je bilo izredno veliko, toliko kot jih še nisem videla. Prodajali pa so jih po 12 din. Meso prodajajo še vedno po starih cenah: govedino po 260 din, teletino po 420 din in svinjino po 480 din. Na sejmistihi je bil v ponedeljek nekoliko manjši promet kot običajno, to pa zaradi sejma v Bučki. Napredaj so pripejali 900 prašičev, prodali pa so jih 431. Za manjše so zahtevali od 5.300 do 7.500 din, za večje pa od 7.500 do 22.000 din.

neka blaga in da ga homo tudi več uvozi. Torej bo ponudba še večja kot lani in bodo morale tovarne kmalu razpravljati o tem, kako bi znižale cene za tekstilno blago, ne pa da jih povzrajuje brez utemeljenih razlogov. Kot smo rekli v uvodu bo ta odlok mnogo prispeval k stabilizaciji tržišča. Pristojni organi bodo pravačasno opozorjeni na vzroke, pa naj si bo opravičene ali neopravičene, zaradi katerih bi predlagale gospodarske organizacije povzrajanje cen. Dosedaj smo kdaj pa kdaj doživeli, da so se cene povečale čez noč. Tega ne bo več.

Med važne dogodke preteklega tedna je treba prišteti tudi posvetovanje predsednikov občinskih in okrajnih sindikalnih svetov v Ljubljani. Na tem posvetovanju je govoril predsednik Zveze sindikatov Slovenije Stane Kavčič o pripravah na volitve v delavske svete. Med tem ko v pripravah na republiške in zvezne volitve veliko razpravljamo o splošnih gospodarskih uspehih in problemih, bi morali pred volitvami v delavske svete v vseh kolektivih oceniti uspehe, ki so jih dosegli v tovarni. Temeljita analiza gospodarstva, prikazi, kako je rastele plačni sklad, število zaposlenih, kako je s tehničnimi izboljšavami lid, bode nudilo osnovo za pravilno oceno dosedanjega dela. To naj bo tudi izhodišče za politično in kritično oceno stanja v podjetju. Oceniti je treba razmere v podjetju in se izogibati splošnih parol o socialističnih odnosih. Treba je izhajati iz razmer v kolektivu. Ob takih ocenah bomo izbrali prav gotovo najboljše delavce v delavski svet — take, ki bodo lahko uresničevali sprejeta načela in odpravljali napake, ki jih homo ugotovil na sestankih kolektivov na predvolilnih konferencah,

OKRAJNA GOZDNA UPRAVA NOVO MESTO

in občinski gozdarski referati obveščajo vse lastnike gozdov, da je rok za vlaganje prošenj za sečna dovoljenja po planu za l. 1959 ob 10. januarja 1958 do 31. marca 1958

Prošnje vlagajte pri pristojni kmetijski zadrugi. Zamujene vloge bo treba po 31. marcu kolkovati.

Ob Tednu požarne varnosti

Samo v Sloveniji so v preteklem letu povzročili požari skoraj 697 milijonov škode

Ob tem — čeprav suhem — statističnem podatku se morajo zamisliti vsi, ki so odgovorni za požarno varnost v Sloveniji, enako tudi vsi državljanji. Ali je res potrebno, da je iz leta v leto več požarov? Lani je bilo v Sloveniji več kakor 1142 večjih in manjših požarov, od teh v novomeškem okraju 57. Skoda, ki so jo požari povzročili lani v Sloveniji, je bila ocenjena na 696.946.611 milijonov dinarjev. Če pa bi pristili se vrednost objektov in materiala, ki so ga gasilci rešili pred ognjem, bi škoda presega več milijard. Pri tej oceni pa niso upoštevana življenja, ki jih ob takih nesrečah rešujejo gasilci. Tudi ni na ocenjena škoda, ki jo je težko oceniti; uničene kulturne in umetniškogodovinske vrednosti, znanstveni izsledki, načrni in tako dalje. Postaviti si moramo vprašanje: ali smo v današnji dobi kot državljanji in člani družbe storiili dovolj za preprečitev požarov in sploh za varnost skupne in zasebne lastnine? Z družbenim sredstvi smo zgradili in še gradimo ogromne objekte težke industrije ter nešteto objektov za lahko in drobno industrijo. V trgovski in obrtnih podjetjih so velike zaloge surovin in blaga za široko potrošnjo. Tudi naša vasa ni več taka, kakršna je bila. Zdravstvene kmetov in zadrugno organizacije je ustvarilo pogoje za njen napredek. Za mehanizacijo kmetijstva so potrebni stroji vseh vrst, strojne lope, garaže, delavnice itd. Kmetijske zadruge gradijo nova skladišča, trgovine ter zadruge domove, ki so zaradi vsega kulturnega in naprednega uveljavljanja na vasi, imamo tudi

vzorne kmetijske poskuse in proizvodne obrate, moderne hleve, silose, skladišča itd. Ves ta silni napredek, ki naj bi pomagal pri ustvarjanju boljših pogojev za življenje delavskih ljudi v socialistični domovini, pa še ni dovolj zaščiten pred požari. Pogosto ne upoštevamo dovolj predpisov o požarno-varnostnih ukrepih pri raznih objektih. Tudi malomarnost in površnost sta velikokrat vzrok požarov, predvsem v gospodinjstvu, ob uporabi električnih aparatov in gospodinjstev. V obrtnih delavnicah sta površnost in nepravilna uporaba zaščitnih sredstev pogosta vzroka za požare. Pozabiti ne smemo na požare zaradi nepoučenosti ljudi, ki imajo opravka pri nevarnih delih. Imamo požare v gozdovih, na žitnih poljih itd., ki jih največkrat povzročajo nevarnosti in prezmajhen čut za odgovornost, kakor tudi nepravilni odnos do družbene lastnine. Mnogo je požarov, ki jih povzročajo otroci. Dolžnost staršev in nas vseh je, da otroke nebežno opozorjamo na nevarnost in škodo, ki nam je prinašajo požari.

V dehu od 2. do 8. marca bo v Sloveniji POŽARNO - VARNOSTNI TEDEN. Namen tega tedna je, da seznanji in opozori vse prebivalstvo na škodo, ki nam jo vsako leto povzročajo v našem gospodarstvu požari. V tem tednu naj bi se v topečo problematiko pogledoli tudi delavski kolektivni v tovarnih in delavnicah. Vse pozivamo, da razpravljajo v tem tednu o požarno-varnostnih ukrepih ter da sprejmejo tudi določene smernice za izboljšanje varnostnih ukrepov. Tako bodo pripomogli omejiti požare in preprečiti zaradi njih nastalih škod. Jernej Certane

Kratke iz RAZNIH STRANI

● Predsednik nove Združenje arabske republike Naser je v spremstvu visokih egipčevskih funkcionarjev prispel v Damask, glavno mesto Sirije. Ko se je razvedelo za njegov prihod, so se zbrale na ulicah množice Sircev, ki so navdušeno pozdravljali svojega novega predsednika.

● V turskem parlamentu je prišlo do incidentov med razpravo o letošnjem državnem proračunu. Opozicija — republikanska stranka — obtožuje predsednika parlamenta, da je bil pristanski med debato. Vlada siranska — demokratska — pa doživlja republikance, da izvažajo in da skušajo usvariti ozračje napetosti v skupščini.

● Po najnovjših poročilih je na volitvah v Argentini, ki so bile v nedeljo, zmagal voditelj ekstremnih radikalov Arturo Frondizi. Računajo, da so zanj glasovali tudi pristniki bivšega predsednika Perona, ker jim je bil Frondizi pred volitvami obljubil, da bo peronistom vrnil državljanske pravice.

● Predsednik Tunizije Habib Burgiba je v razgovoru z dopisnikom francoske agencije AFP dejal, da je odločno proti pregledanju francoskih čet v Tuniziji. Po njegovem mnenju bi bilo nevarno, da bi se francoska vlada namesto tega odločila za umik svojih čet iz Tunizije.

● Bivši podpredsednik Indonezije dr. Hatta je izjavil, da je treba vsekakor preprečiti tuje vmešavanje v indonezjske zadeve. To je izjavil v zvezi z uporniškim gibanjem na otokih Celebesu in Sumatri, ki ne priznava srednje vlade na Javi. Indonezjsko letalsko poveljstvo je sporočilo, da so letala zakonite vlade bombardirala uporniško radniško posajlo v Padangu na Sumatri.

● Britanska antarktična ekspedicijska, ki jo vodi dr. Vivian Fuchs, je še 450 km od Seotovega oporišča. Ekspedicijska skuša napredovati čim hitreje, da bi našla velikemu mrazu, ki ga pretakajo te dni.

● Na Cipru so se pojavili letaki, ki pozivajo prebivalstvo otoka, naj nadaljuje boj proti Veliki Britaniji. Na letakih tudi piše, da je bilo takanja dovolj in da je treba zdaj ukrepati, vendar pa letaki ne ugotarjajo, da je to le pro opozorilo, ki naj bi prebivalce pripravilo na dogodke.

Za 2 milijardi tobaka

so lani izvozili iz Makedonije v tuje države. Mimo tega so Makedonci prodali v tujino še za nad 700 milijonov dinarjev električnih proizvodov, za nad 400 milijonov deviznih dinarjev tekstilnih proizvodov in za prav toliko tudi proizvodov barvastih kovin. Skupno je lani prodala Makedonija v tujino za 5,2 milijarde deviznih dinarjev raznega blaga.

Naši poslanski kandidati O čem premalo govorimo

Poročali smo že, da so bile potrjene vse poslanske kandidature za bližnje volitve v novo zvezno in republikansko ljudsko skupščino. Danes predstavljamo našim bralcem nekaj poslanskih kandidatov. Vemo sicer, da jih zlasti udeleženci NOB in večina mlajši volivci pa kandidatur ne poznajo tako dobro. Ker bodo novi poslanci štiri leta zastopali ljudstva v najvišjih predstavniških organih naše države, želimo predstaviti poslanske kandidature vseh naših javnosti.

JOZE BORŠTNAR je doletenjski rojak, rojen 8. novembra 1915 v Gabrovki nad Litijo. Pred vojno je bil železniški prometnik. Član Komunistične partije je od l. 1940. Od aprila 1941 je bil član okrajnega komiteja za Posavje in član novomeškega okrajnega komiteja, nato pa okrajnega komiteja Partije za Belo krajino. Najprej je delal kot partijski funkcionar in organizator prvih partizanskih enot, po juniju 1942 je postal v vojski do osvoboditve. Bil je komisar Belokranjskega odreda, komisar Cankarjeve brigade, od julija 1943 komisar XV. divizije, nato pa komandant IV. operativne cone. Na Primorskem je zatem postal komandant IX. korpusa in ostal do osvoboditve, po njej pa je bil komandant mesta Ljubljane.

Tovariš Borštnar se je udeležil na Dolenjskem vseh borb naših znanih enot. Leta 1944 je bil poslan na Stajersko, da bi tam po uspešnih XIV. divizije ustali vojaške in politične razmere. Začelo se je na črtno osvobojanje področja pri katerem je tov. Borštnar dal pobudo in v kratkem času tudi uresničil osvoboditev Savinjske doline. Sodeloval je v najhujših borbah in vedno pokazal primer izredne osebnosti. Avgusta 1944 je bil poslan na Primorsko za komandanta IX. korpusa. Posebno v 7. diviziji so se na tem izredno občutljivem in pomembnem področju znova izkazal kot odlični komandant in borec. Navzlic ogromni premoči in zapletenosti položaja so enote IX. korpusa uničevale Nemce in četnike ter

odločno pripomogle k zmagi IV. Armade v zadnjih bojih za osvoboditev Trsta in Gorice.

Po vojni je tovariš Borštnar delal na različnih političnih in upravnih odgovornih mestih. Zdej je že več let sekretar okrajnega komiteja ZKS v Novem mestu; član CK ZKS in rezervni polkovnik JLA.

AVBEL VIKTOR — RUDI se je rodil 26. februarja 1914 v Prevoju in je absolviral pravno fakulteto. Član Komunistične partije je postal leta 1937 in je bil tedaj zelo aktiven zlasti v mladinskem delu in v SKOJ. V času fašističnega vpora v Jugoslavijo je aktivno delal v OF. Sredi leta 1941 je bil poslan na Dolenjsko za sekretarja novomeškega okrajnega komiteja. Tu je ustanovil tudi prve partizanske enote. Postal je prvi komisar Gubčeve brigade in se je udeležil vseh njenih borb pri zavzemanju italijanskih postojan. Odtlej je ostal v naši vojski do konca vojne in bil med drugim tudi komisar I. operativne cone, XI. divizije, pomočnik komisarja Glavnega štaba NOV in POS, v zadnjem razdobju bojev pa komisar IX. korpusa.

Njegova največja zasluga pa je vsekakor legendarni pohod XIV. divizije na Stajersko. V odličnih trenutkih je z osebnim hrabrostjo in vzgledom popeljal za sabo cele enote. Kasneje je bil komisar IX. korpusa na Primorskem, kjer so se takrat naše brigade borile z izredno močnim sovražnikom. Zaključne operacije za osvoboditev Trsta in Gorice so bile težka vojaška in politična naloga. V času, ko je bil tovariš Rudi komisar IX. korpusa, je bilo bratsko sodelova-

nje naših enot z italijanskim osvobodilnim gibanjem na visko.

Po osvoboditvi srečamo tovariša Avbela na zelo odgovornih političnih in upravnih dolžnostih. Več let je bil tudi predsednik Glavne zadruženje zveze Slovenije, zdaj pa je podpredsednik izvršnega sveta ljudske skupščine LRS, član CK ZKJ in CK ZKS ter član glavnega odbora SZDL Slovenije. Je tudi rezervni generalmajor JLA.

Niko Belopavlovič, podpredsednik OLO Novo mesto in poslanski kandidat za zvezni zbor, izhaja iz revne kmečke družine; rodil se je 18. maja 1921 v Hrastu pri Suhorju. Izučil se je trgoveške poklica in že mlad občutil socialne krivice. Prve stike z napredno mislečimi borci novega sveta je dobil z dr. Lojzeto Miheličem v Metliki, od leta 1941 dalje pa je bil aktiven delavec osvobodilnega gibanja. Najprej je izvrševal naloge Partije in OF v Suhorju in tamkajšnji okolici, konec leta 1942 pa je postal sekretar SKOJ za Belo krajino. Od avgusta 1942 je član Komunistične partije.

Po juniju 1943 je odšel na novo dolžnost v Pokrajinski komitej SKOJ; pomagal je pripraviti L kongres ZMS, kot član PK pa je obsejal razen terenskih organizacij mladine in SKOJ tudi vse slovenske brigade. Po L kongresu ZMS je v jeseni 1943 s tov. Stanetom Kavčičem odšel na večjo skupno mladinsko konferenco pri brigadni sekretarju SKOJ v XXXI in XXXII diviziji. Zatem je ostal na delo v SKOJ, kjer je ostal do jeseni 1947. Po dveletni višji partijski šoli je bil instruktor za gospodarska vprašanja pri CK KPJ. Konec leta 1952 se je po devetih letih vrnil v Belo krajino in prevzel delo podpredsednika OLO, po združitvi okrajev pa je bil izvoljen za podpredsednika OLO Novo mesto.

Tovariš Belopavlovič je bil privraten delegat na Kočevskem zboru, bil pa je tudi poslanec prve republiške ljudske skupščine l. 1946. Tri in pol-

letno delo v inštruktorski grupi CK ZKJ mu je omogočilo širok vpogled v obseg in rast našega gospodarstva. Niko Belopavlovič je član OK ZKS in

okr. odbora SZDL Novo mesto, član komisije za telesno vzgojo pri IS LRS, član republ. odbora Zveze športov Slovenije in sodelavec v različnih strokovnih komisijah v Ljubljani in Novem mestu.

Šentjoški spomenik

Na posebno vprašanje delegatov na občinski konferenci Zveze borcev Novo mesto je tovariš Jože Zamjen poročal, da so v teku priprave za dostojno spomeniško ureditev v Šentjoštu. V teh dneh so geometri napravili prve skice, nakar bodo pričeli izdelovati načrte.

Šentjošt z okolico (pri Stopičah) je najbolj krvav maež v zgodovinski tovarševski Dolenjskem. To je v resnici »dolenjski Urh«. Po nekaterih sod-

Partizanski pevski zbor v Novem mestu

V Novem mestu obstaja že nekaj časa Invalidski pevski zbor, ki se kar dobro razvija. Na občnem zboru ZB občine Novo mesto so poudarili, naj bi se zbor preimenoval v Partizanski pevski zbor. V njega naj bi se vključilo čemveč starih borcev in aktivistov.

(Prenos s l. strani)

lovnih kolektivov in občinskih ljudskih odborov z utrjevanjem delavskega in družbenega upravljanja ter z uveljavljanjem komunalnega sistema.

Razvoj gospodarstva je pospešilo tudi utrjevanje in izboljšanje organizacije proizvodnje v podjetjih, boljša komercialna služba in večja strokovna usposobljenost delavcev in uslužbencev, je dejal v radiu predsednik Franc Pirkovič.

Medtem ko ja znašala skupna vrednost proizvodnje in dohodka podjetij v okraju leta 1954 šele 9 milijard 449 milijonov dinarjev, se je lani dvignila že na 13 milijard 301 milijon dinarjev. Narodni dohodek se je dvignil v teh letih od 4 milijarde 366 milijonov na 5 milijard 611 milijonov dinarjev. Če pogledamo odstotke in jemljemo leto 1954 kot podlago s številom 100, je znašala skupna vrednost proizvodnje leta 1957 že 141 odstotkov, družbeni proizvod (vrednost proizvodnje brez materiala) 134 odstotkov in narodni dohodek 130 odstotkov.

Posamezne vrednosti so se dvignile torej neenakomerno. Nekateri objekti imajo poveča-

no amortizacijo, a še niso dokončno opremljeni, zato še ne dajejo dohodka od svoje celotne zmogljivosti.

Gospodarski razvoj okraja je torej nekoliko hitrejši kot povprečje slovenske republike, kar

šal narodni dohodek v Sloveniji na prebivalca leta 1954 že 118.800 dinarjev, lani pa 153.682 dinarjev, je naše okrajno povprečje pred štirimi leti komaj 47.400 dinarjev, lani pa je znašalo na prebivalca 61.000 dinar-

400 milijonov za vodovode

V preteklih štirih letih smo potrošili za gradnjo vodovodov v našem okraju nad 396 milijonov din. V tem času smo pričeli graditi nekaj večjih pokrajinskih vodovodov kot je Suhokranjski od Zagradca proti Hinjam, vodovod Stična—Trebne—Dobrič, Belokranjski vodovod za Črnomelj in Vinico ter metliški vodovod. Suhokranjski vodovod je dograjen do Prevol, Stiški do Medvedjeka pri Vel. Gabru, Belokranjski do Črnomlja, medtem ko je metliški šele v začetni gradnji. Dograjen pa je bil vodovod za suhurski sektor pri Metliki.

Mimo teh večjih vodovodov pa so v gradnji ali so bili dograjeni manjši kot v Dolenjskih Toplicah, v Starem trgu, Straži, Smarjeti, Mirni, Mihovec, Škocjanu, Brusnicah in Zalovčah. Za veliko naselij rešuje vprašanje preskrbe z zdravno pitno vodo Rdeči križ ob sodelovanju OLO in prizadetih vaščanov. Navzlic temu pa bo treba še nekaj sredstev in naporov, da bodo naše vasi in naselja preskrbljena z vodo. Vendar pa ne smemo pozabiti: kar je dala skupnost v teh kratkih letih za dvig našega nerazvitega okraja, je veliko, veliko več kot je dobila Dolenjska v dolgih predvojni desetletjih! In po tej poti gremo krepko naprej; socialistična država bo vedno pomagala zlasti nerazvitim področjem.

je glede na našo dosedanje nezavestost razumljivo. Potrebno pa bi bilo, da bi bilo to razmerje še večje, če hočemo dohiteti ostale kraje in tako postopoma odpraviti zaostalost, saj smo še vedno precej pod povprečjem Slovenije. Glede na razvitost smo med devetimi okraji na predzadnjem mestu v Sloveniji in med 110 okraji v Jugoslaviji na 55 mestu. Medtem ko je zna-

jev. Tako torej ne dosegamo niti polovice narodnega dohodka po prebivalcu v republiki, smo pa tudi pod lanskim povprečjem v državi, ki je znašala 105.600 dinarjev na prebivalca.

Problem naše nerazvitejši lahko rešimo torej le v daljšem razdobju in s tem, da razvijamo vsestransko delavnost na vseh področjih gospodarstva.

(Dalje prihodnje)

Pohvalna skrb za člane in otroke padlih borcev

Kaj je delala lani in kaj naj dela v bodoče občinska organizacija ZB Novo mesto, to je bila vsebina poročila in razprave na občnem zboru 18. februarja. Velika udeležba delegatov iz vseh osnovnih organizacij je lep dokaz organizacijske discipline članov.

Sedem terenskih in 17 krajevnih organizacij Zveze borcev v občini združuje 2397 članov. Občinska organizacija je v celoti dobro izpolnjevala svoje osnovne naloge, to je skrb za otroke padlih borcev, skrb za člane, zbiranje zgodovinskega gradiva, urejanje partizanskih grobov in drugo. Trile otroke padlih borcev študirajo na univerzi, 20 na gim-

naziji, v uku jih je 25, v strokovnih šolah 14, nekaj jih je v osnovnih šolah, 86 otrok dobiva študentske v skupnem znesku 4.400.000 din letno, 138 otrok je bilo lani v počitniških kolonijah—doma, 8 v inozemstvu. Devetim članom je organizacija omogočila zdraviljenje, 18 je bilo poslanih na okrevanje v Bakar, 16 pa v toplično. Socialno šibki so dobili pod-

pore, pri čemer je treba omeniti dar Industrije perila, ki je postala 35 srac za najbolj potrebne člane ZB. Precej članov in otrok padlih borcev je na posredovanje organizacije dobilo zaposlitev.

V razpravi so delegati odobrili dosedanje delo obč. odbora ZB in poudarili, da je treba s takim delom nadaljevati. Pri pošiljanju na zdraviljenje je treba upoštevati predvsem tiste člane, ki niso socialno zavarovani. Ker člani mnogokrat niso seznanjeni z zakoniti predpisi, so zaradi tega prikrajšani pri pravicah, naj bi organizirali kratke seminarje, na katerih bi jim razložili nove zakonske predpise. Grobov padlih borcev naj bi bili oskrbovani stalno, ne samo ob določenih praznikih.

Veliko je bilo govora o stanovanjskih problemih. Mnogi borci se odločijo za gradnjo lastne hišice, samo da bi dobili streho nad glavo. Ker nimamo podjetja, ki bi gradilo tudi take manjše hišice po primernih cenah, so graditelji stanovanjskih hišic prisiljeni na nezakonite izkoriščanju šušmarjev. To izkoriščanje ni bilo treba onemogočiti.

Delegati so tudi poudarili, da staro tovaršstvo med člani na žalost izginja. Dogaja se da nekdanji borec nima tovaršiskega odnosa do nekdanjega soborca, bodisi, da ga noče videti, da se noče z njim razgovarjati in pod. Res pa so tudi težave z nekaterimi člani, ki hočejo vse pravice kot jim pripada, so nedisciplinirani in čestokrat zapadajo negativnemu kritičarstvu, pri delu pa stoji ob strani. Na koncu so poudarili, da Zveza borcev ni socialna pač pa politična organizacija. Izvolili so 17-članski občinski odbor ZB, 12 delegatov za okrajno konferenco in 3-članski nadzorni odbor. Zaključke konferenc bo na podlagi poročila in razprave pripravil novi občinski odbor in jih poslal vsem osnovnim organizacijam.

Komandantova izjava

»Slovenska mladina ima izredno pomembno in lastno nalogo, da skupno z vodstvom gradnje pravosno stori vse priprave, ki bodo omogočile mladim graditeljem vse Jugoslavije, da bodo v času bivanja ob trasi pravosno opravili vse naloge in se v vasi republiki čim prijetneje počutili...«

MICO NOVKOVIČ, komandant glavnega štaba na gradnji avtoceste Ljubljana—Zagreb, v izjavi Ljubljanskemu dnevniku

S PREDVOLILNEGA ZBOROVANJA NA CATEŽU

SADOVNI PRIHAJAJO

Prvo predvolilno zborovanje v občini Trebnje je bilo v nedeljo zjutraj na Catežu. Zbralo se je lepo število volivcev, ki jih je pozdrvil predsednik ObLO Ciril Bukovec, poslanska kandidatka za volilni okraj Trebnje, ing. Vilma Pirkovič pa je nato govorila o naši zunanji in domači politiki.

Tovarišica Pirkovičeva je najprej opisala položaj in vlogo nove Jugoslavije v svetu ter

mimo drugega posebej poudarila, da nam naš dosledni boj za uveljavljanje ustvarjalnega sožitja prinaša ugled in spoštovanje. Ko je govorila o domačem gospodarstvu in družbenem razvoju naše države, je podrobneje očrtala zlasti razvoj industrije v zadnjih štirih letih in naloge kmetijstva, ki je doslej zaostajalo.

»Začel smo kot gospodar, ki je moral po vojni najprej obnoviti poslopja, orodje, prideliti živino in še marsikaj, morali smo stikati pas in varčevati, da smo ustvarili trden temelj za boljše življenje. Zdej pa nam vloženih naporov že prinašajo prve sadove dosedanje, ga dela in velikih naporov, ki jih je vse naše delovno ljudstvo dajalo za boljše bodočnost. In vedno več teh sadov nam bo zlasti dajala naša industrija. S tem pa dobivamo tudi sredstva, ki jih bo skupnost poslej vlagala za hiter dvig kmetijstva, je med drugim dejala tovarišica Pirkovičeva. Opisala je naloge zadrug pri dvigavanju kmetijstva, pomen in oblike so-

Ing. Vilma Pirkovič, predsednica Zveze zadružnic Slovenije, poslanska kandidatka za volilnega okraja Trebnje

delovanja kmetov s svojimi zadrugami, vlogo pogodbenega pridelovanja in prehod na tržnost v kmetijstvu. Posebej je govorila zate tudi o razvoju gospodarstva v našem okraju in v trebanjski občini, ki potrebuje kakšne manjše predelovalne obrate. Pohvalila je skrb prebivalcev Cateža, ki s takim poštovanjem gradijo novo, le-

Potrošniške svete v vse panoge trgovine

Nedavno tega je bila v Ljubljani seja komisije za družbeno upravljanje pri predsedstvu SZDL Slovenije, na kateri so razpravljali o vlogi potrošniških svetov v trgovini. Komisija je med drugim menila, da so zdaj podani že vsi pogoji, da bi začeli ustanavljati potrošniške svete v vseh panogah trgovine. Potemtakem bi imeli poslej potrošniške svete v trgovini na drobno, v trgovini na debelo in v zunanjetrgovinskih podjetjih.

Kadar ni verig...

Sneg in sorazmerno tople vreme sta v preteklem tednu precej ovirala reden promet na državni cesti I. reda Ljubljana—Zagreb. Večina soferjev ni imela s seboj verig in so morali kar na cesti počakati, da bo prevozna. V sredo je bilo v Trebnjem vse polno kamionov: soferji so čistili spodaje dele, pritrjevali verige, pregledovali motorje in tovor ter — čakali...

Nekateri so pustili prikolice in so s kamionom nadaljevali pot. Še veeno pa je ostalo 6 velikih kamionov s prikolicami in 6 »slo« tovornjakov. Zastopano so bila prevozna podjetja »Interropa« Koper, »Centrosped« Zagreb, »Vojvodina«, »Tranped« Beograd in »Gorjanica« Novo mesto.

Stvarni ukrep proti šušmarstvu

Konec januarja je bil občni zbor pododbora obrtne zbornice v Zužemberku. V občini je 28 privravnih obrtnikov, 5 splošno družbenih in 2 zadrugni delavnici. Udeležba na zboru je bila dobra.

Poročilo predsednika Antona Valanta je pokazalo stanje obrti v občini. Priznanjkuje zlasti šiviljskih, kolarskih in mehanič-

nih obrt. delavnic. Na območju občine je le ena šivilja (v Zužemberku) in en sam kolar (na Dvoru), za to je posebno v teh stročkah veliko šušmarstva. Odbor se je večkrat sestajal in obravnaval poročila vprašanja, dajal je smernice za izobraževanje vajencev in organiziral tudi vajenske izpite za 1. in 2. letnik. Vajenci so razstavili svoje izdelke za občinski praznik.

Največje vprašanje odbora in tudi obrtnikov je, kako preprečiti šušmarstvo. Končni sklep je bil, da bi pododbor skupaj z občinskim ljudskim odborom poklical vse obrtnike, ki brez dovoljenja opravljajo razne obrti, in jim ponudil možnost, da dobijo obrtna dovoljenja in postanejo legalni obrtniki. Tudi tisti, ki nimajo mojstrskih izpitov,

Pred odhodom

Komandant prve novomeške brigade je tovariš DUŠAN ZUPANC, predsednik občinskega komiteja LMS Novo mesto in član sekretariata okrajnega komiteja LMS Novo mesto, ki nam je v pogovoru povedal tole:

»Ko sem na seji sekretariata zvedel za imenovanje, sem bil zelo vesel in hvaležen za izkazano zaupanje. Bil sem že na treh akcijah, toda to je prvi, da imam vodilno funkcijo. Prepričan sem, da se bo dalo z ljudmi, ki so se prijavili za prvo brigado, dobro delati. Prav gotovo bodo z mladinske akcije odnesli najboljši vtis. Tudi tisti, ki niso bili še nikoli v brigadi, se bodo lahko kmalu navadili na kolektivno delo in postali dobri tovariši. Seveda tudi izobraževanja in razvedrila letos ne bo manjkalo...«

Na okrajnem komiteju mladine so nam povedali, da so že tudi prijave za srednješolsko brigado preslele planirano število. Kaže pa, da zaradi velikega števila prijav tudi po drugih okrajih in republikah ne bo mogoče sprejeti vseh prijavljencev v brigado. Tisti, ki letos ne bodo mogli na akcijo, bodo drugo leto prvi upoštevani za nadaljevanje dela na odseku avto ceste Beograd—Djevdjevlja.

KO SMO PRETEKLI TEDEN POROČALI O »SREDZIMSKI POMLADI«, JE ŽE MED SESTAVILNIM DOLENJSKEGA LISTA V TISKARNI SPET NO, ZIMA JE ŠE POŠTENO MAHNILA S LEDENIM REPOM BOTO, 22. FEBRUARJA POPOLNE, JE PO DEŽU ZACELO RAČUNAL ŽE Z ZGODNJO POMLADJO JE PREVIDNO RAJE NIMAJO LAHKEGA DELA: BRALCI NAŠEGA TEDNIKA PA VENDORLE LAHKO VERJAMEJO NASI TEDENSKI NAPOVEDI, SAJ JE DRŽALA TUDI TOKRAT... — NA SLIKI: TAKOLE JE FOTOREPORTER DOLENJSKEGA LISTA UJEL KOSTANJEVICO

„Me vemo zakaj...“

OBISK V NOVOMEŠKI ADMINISTRATIVNI ŠOLI

Weed oljk weed oljk weed oljk... Takt med posameznimi črkami je strogo določen. Včasih se sliki kot bi vrgel pest lesnikov ob kamnita tla, včasih pa je skoraj popolnoma enoten. Weed oljk... tretja in zadnja vrsta!

»Danes smo vzeli W in O. Zato se ti dve črki vlečeta v različnih kombinacijah skozi vsa naložila, mi je razložila tovarišica Jelka Dularjeva, ki na novomeški administrativni šoli poučuje strojepis in stenografijo. Ker imamo premalo strojev, deklet pa 26, poučujemo strojepis v dveh skupinah, vsako po dve uri. V internatu je strojepisnica, ostali pouk pa imamo v prostorih osnovne šole. Za strojepisnico

Takle je pouk »slepega« tipkanja v administrativni šoli

»Stare so res kar nekaj čudna izjava in internatu Zveze borcev v Bršljinu. Čeprav je baraka, ki so jo podedovali od JLA, na zunanji delci skorajna, je njena notranost presenetljiva: čudovit red v spalnicih s šopki, keramikami in prtički po mizah in nočnih omaricah, kopalnice s toplim in mrzlim tušem, učilnica — skratka red, ki ga v novomeških internatih nismo vajeni. Tudi dekleta so s svojim novim domom zadovoljna. Takole je ena od njih, Olga Planina, napisala v internatski dnevnik: »Iz Celja so nam pripeljali postelje in nočne omarice. Ure-

V Straži »Veseli večer« in »Planinska roža«

DPD Svoboda v Straži je v nedeljo, 12. februarja priredila »Veseli večer«. Obsežen in pester spored je občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano. razvedril in zadovoljil, saj so bili izvajalci nagajivi s hrupnim aplavzom. Z velikim odobravanjem je bila sprejeta točka »Po Straži gor dol«. Tu nas je vsevedni Janec na prijeten način seznanil z vsakdanjim problemom naše občine in seveda tudi okrajnih nekaterih nepravilnosti pri nas.

Nastopili so tudi neznanji talenti, ki so prejeli lepe nagrade od OBLD, KZ, Straža, Novoleta itd. Tako smo spoznali mlade nadarjene ljudi, ki jih hodi malo posej, še večkrat silili.

Nova organizacija RK

Na željo prebivalcev tega okolišja so v Lazih pri Vrhnih selih ustanovili krajevno organizacijo Rdečega križa. Ustanovnega obnega zbora se je prejšnjo nedeljo udeležilo okoli 90 ljudi, kar je lep dokaz zanimanja prebivalcev za organizacijo. Do-

Koncert v Črnomlju

V počastitev občinskega praznika je priredil 22. februarja dopoldne plesni orkester Radia Ljubljane pod vodstvom Emila Adamiča. Ali nastop kvinteta bratov Avsenikov ter solistov koncert v Črnomlju.

Z izbranim sporedom so priznani umetniki navduševali številne poslušalce od točke do točke. Vsako točko so pozdravili ljudje z viharim ploskanjem. Teško je reči, kaj je poslušalec v Črnomlju bolj ugajalo. Ali nastop kvinteta bratov Avsenikov, solistov Jelke Cvetežar in Franca Korena, Betke Jerkovič, Mariane Deržajve in harmonikarja Jozeta Kambiča ter ostalih, ali točke vsega orkestra pod vodstvom živahnega Adamiča. Hvalno slovo poslušalcev za tako lep koncert je bila prisrčna in sproščena. Za zaključek je orkester izbral — v spomin na tiste dni med vojno — ko je Adamič vodil po Črnomlju »Pleh muziko«, kot je sam povedal — skladbo »Goda na pihala«.

Vsem sodelujočim pri koncertu so Črnomlji rekli: »Še na svilenje!«

Marca

bomo izžebali III nagradnega nove letnega nagradnega žrebanja, v katerem bodo sodelovali vsi stari in novi naročniki, ki so do 31. januarja poravnali celoletno ali polletno naročnino. Vsem naročnikom, ki nas pisмено ali po telefonu sprašujejo, kdaj bo žrebanje, sporočamo, da bomo dobite izžebali takoj, ko bodo prekinjena vsa vplačila naročnine. Računamo, da bo to še v prvi polovici prihajajočega meseca. Dotlej pa, prosimo, potrpite.

ČETA ALI MATER, NEKATERIM PA OBA, JIM JE VZELA VOJNA. ZVEZA BORCEV JIM NADOMESTUJE ZDAJ STARŠE IN DOMACE OGNJISICE. ZATO, SO GOIENKE NOVE DVOLETNE ADMINISTRATIVNE ŠOLE V NOVEM MESTU VESELE IN NASMEJANE, KO ČUTILJO TOPLO SKRB ORGANIZACIJE, KI JIM BO POMAGALA DO POKLICA IN VSTOPA V ŽIVLJENJE.

do pisarniškega poklica. Pri strojepisu je kar navadno lepo drža roke. Od zakeca se uče slepega tipkanja, tako da imajo roke pokrite z lesotimnati pokrovom, ali pa da prostor sploh zatemiš.

Administrativna šola je začela s poukom 9. decembra 1957. Prvi letnik je zaprtega tipa, saj so v njem le hčerke padlih borcev, naslednji letnik pa bo vključil v šolanje tudi druge. Razen za strojepis in stenografijo nima šola nobenega rednega predavatelja. Z učili in knjigami pomagajo trgovska šola, moralno in drugo podporo dajeja Zveza

Napredek kmetijskega šolstva

Pred dobrim letom dni je sprejel občinski ljudski odbor Novo mesto odlok o ustanovitvi sedmih kmetijsko-gospodarskih šol: v Birčni vasi, Brusnicah, Mirni peči, Novem mestu, Otočcu, Stopičah in Smarjeti. Pred ustanovitvijo šol so predstavniki občinskega ljudskega odbora na zborih volivcev pojasnili ljudem namen in pomen teh šol. Volivci so sprejeli sklep, naj bo šolanje obvezno za vsaj kmečko mladino starejšo od 16 let, in s podporo občinskega ljudskega odbora so šole novembra 1956 »zadibale«. Pouk imajo trikrat na teden, pozimi pa celo petkrat, da spomladi lahko posvetijo več časa praktičnim vajam na polju, v gozdu in drugod.

Na vseh šolah predavajo priznani strokovnjaki kot so dr. K. Golter, Franc Pučko, T. Doberšek, F. Kocovan, ing. M. Peterlin, ing. M. Kolir, ing. M. Bračička, ing. M. Bergant, ing. R. Linzner, Fr. Beg, Fr. Slakova, Peter Kapf, Jozef Rakovec, Fr. Kežovič, Mirko Šečar in drugi. Kvaliteta pouka je zamešana in prečiščena, da bodo seznanjeni učenci in učence nekoč izvrstni gospodarji in gospodinjice, ki bodo znali voditi svoje posestvo tako kot je najbolje, po vseh koristnih in sodobnih načelih.

Mnogi starši pa še vedno ne razumejo pomena takega izobraževanja svojih otrok. Odgovarjali so nam, da morajo njihovi otroci delati zato, da bodo plačali davke in drugo. Moralno jim pojasniti, da se šola vzdržuje iz ob-

Letošnje pustno darilo Prekope Kostanjevičanom: prevoznik hotel in moderno gostišče...

Pred premiero „Dežurne službe“

Novomeško gledališče bo v kratkem prvič uprizorilo sodobno poljsko delo »Dežurne službe« (Ostry dyzur), ki jo je pred 4 leti napisal poljski pisatelj Jerzy Lutowski. To je drama iz tistega časa, ko se v vzhodni Evropi skušajo odpravljati slabe značilnosti stalinškega sistema. Pisatelj obdeluje intimne človeške probleme v spopadu dveh nazorov — a v teh intimnih spopadih se kažejo silni politični premiki te dobe (Herbert Grün).

Slavni kirurg Osinjski je bil obsojen na več let zapora zaradi sodelovanja z »bandami«, to je z ostanki nekdanjih bojevnikov meščanskega orientiranega drugega osvobodilnega gibanja (Armija Krajova). Kazen je prestal in je na zunaj polnovreden državljan. Vedno pa čuti, da mu ne zaupajo. Prizna, da si, da bi pozabil, da bi postal navaden državljan brez pečata preteklosti, toda nekateri soljudje mu tega ne dovolijo. Kriza izbruhne tedaj, ko bi moral operirati enega najvišjih državnih in partijskih funkcionarjev, ki je prišel po naključju v provincialno bolnico. Gre za to: ali naj mu zaupajo operacijo ali ne? Med okrajnim sekretarjem Dabkom, ki je za operacijo, in načelnikom notranje uprave Wielgoszem, ki je proti, se razvije glavni spopad nazorov. Dabek veruje, da vsi, kar je Osinjski prestal, ni ubilo njegove zdravniške etike, ki je v tem, da vidi v bolniku samo človeka brez ozira na simpatije, ljubezen, sovražstvo... Wielgosz pa meni, da ne more iti minister pod noč bivšemu kaznjencu. V spopadu dveh mišljenj — dveh po svoje upravičenih nazorov — pa mnogo pove-

zadnja Zofijina beseda: Operiramo.

Ozadje dogajanja je tesno povezano s polpreteklo zgodovino Poljske. Armija ludova je bilo partizansko gibanje pod vodstvom komunistov, Armija krajova pa partizansko gibanje z meščansko, »londonsko« orientacijo. Političnega ozadja seveda ne moremo primerjati z našimi razmerami. Vendar: kakrnikoli so bili odnosi med obema armijama (spominimo se na »varšavski pekel«), človeški problem v tej dramji je jasen: ljudje so živa, z nepretekli živimi čustvi obdarjena bitja, ki so vredni — zaupanja. Po oktoberjskih dogodkih na Poljskem je postala ta drama še bolj pomembna. Razvoj je pokazal, da je politična smer Gomulke potrdila ideje, ki jih je Lutowski nakazal. Pri nas je dramo prvo uprizorilo Celjsko gledališče in z njo gostovalo po štajerskih

odrih, dalje Okrajno gledališče v Ptujju itd.

Režijsko pripravlja delo prof. Tone Trdan, novo sceno pa osnutki arhitekta Svete Jovanoviča (Celjsko gledališče) dela Lojze Ivančiča, glavno vlogo pa igra Tone Gortnar. Igrajo: Šall, Jeva, Lutmanova, prof. Dobovšek, Glonarjeva, Cigler, Pavšič, Saje Miro, Saje Lado in Lutman. T. T.

Pleši, pleši Mikocin..

Kostanjevica na Krki Pustni torek 1958

Čeprav je bil Dom kulture sinoči nabit poln, današnja razprava navsezgodaj zjutraj pri Kuntariču ni kazala tistega navdušenja, kot prejšnja leta. Saj je bil hec, pa vendar... »Tebe so pa dobro našli. Tone...«

»Kaj men! Babo, babo so oplajbali!«

»Se fajmoštra, ki je tistemu kmetu z motorjem pomagal riniti voz, poln drv navkreber, so si izposodili.«

Avtobusi prihajajo, odhajajo, sneg pa naletava kot za stavo...

»Kuntarič, dva brinovčka boš natočil. Kaj si bil sinoči tam?«

»Bil. Ampak tvoj pa niso prav naredili, da so ljudje čakali v domu, Selma pa v mestu ni imela ljudi, da bi šli za njo z baklami po ulicah...«

»Pa tudi vzklikanja Selmi, ki se je vsako leto tako hrupno razleglo po ulicah, ni bilo... ko je pa vsak samo gledal, da bo dobil boljši prostor v dvoranli!«

»Mene je bilo kar sram, ko je bilo toliko gostov. Si videl, tudi tovariša Borštnar in Pirkovič sta prišla...«

Občni zbor »perforenhausa« se je začel ob sedmih zvečer v mestu. Na zborovanju v Domu kulture so nato prebrali mestno kroniko in izvolili novega predsednika. Tistim, ki so ga land kaj »sušpili«, so podelili posebna odlikovanja.

Danes so na vrsti medved, orač, sejalet, tisti z razbitimi lonci, ki nosi dre oraeem in še vse druge tradicionalne šeme in skupine. Pa vse nekako kaže, da ne bo kaj prida. Menda ni pravega navdušenja, pa tudi vreme je nekaj krivo.

Medveda se jim je do poplادن le posrečilo zbuditi in z globokim basom je potem podil otroke po cestah, ki so kritali za njim:

»Pleši, pleši Mikocin, za počito, za cekin!«

Zapodil se je tudi v kakšno večjo, če je zavohal dekleta — še dobro, da ga je imel čuvaj na vrvi...«

Ko pa so se začuli od »Pod lipce veseli vriski, so prišli ljudje na okna in na vrata in celo na sneg. Sosedje s Prekope so jim na dveh vozeh pripeljali vse, kar Kostanjevčani tako nujno potrebujejo:

na stanovanjskem bloku, ki je bil hkrati tudi hotel, so jim napisali posvetilo, zadaj pa so natočili »valjani mlajnovskega tipa« in žago, »ki se je Kostanjevica tudi ne bi branila...« Ko sta se voza ustavila pred počto, so ljudje stegnili vratove — seveda, drva so jim pripeljali, ko po Dolenskem listu »Jamrajo, da jih zebe.«

Protiv večer se je pripeljal še tovornjak mask iz Sentjerneja, ki pa so bile proti navadi zelo spodobne in so na ljudi naredile mnogo lepši vtis kot druge krati.

Na žalost pa so se Kostanjevčani to pot manj potrudili — še zdaleč ni bilo tistega lepega, prisrčnega vzdušja in humorja, ki je bil značilen za dosedanja Selmanja v Kostanjevici. Ni bilo Kurentova testamenta, ni bilo nikakega zborovanja na Malem placu...

Prihodnje leto se bo treba bolj potruditi. Saj Selma ni treba posebej organizirati, priznati pa morate, da se lahko odvija in uspe samo v neskaljenem, brezosebnem vzdušju. Danes so prav te pomanjkljivosti zavrele ljudsko veselje in tradicije. Upajmo, da bo tisoč devetsto devetpetdesetega vse drugače...«

Marjan Moškon

brazevalnih šol (všete so nižje gimnazije Mirna peč, Stopiče in Smarjeta). Po več ali manj zanesljivih podatkih je v novomeški občini odpadlo na vseh šolah zaradi bolezni 10,1 dneva pouka, zaradi sindikalnega dela 2,1, zaradi izletov in ekakurzij 1,8, zaradi uradnih konferenc 2,5, zaradi raznih vzrokov 2,8, skupaj torej 14,3 dneva. Službena potovanja, tečajji študijski in bolniški dopusti, delo v družbenih organizacijah in družbenem upravljanju je v posameznih oddelkih preprečilo reden pouk 80,4 dneva. Nadomestovanje je bilo možno oršarnizirati le 34 dni. Vedeti pa moramo, da pouk v času nadomestovanja po kvaliteti ne odgovarja rednemu. Vsa družba je odgovorna, da v bodoče po nepotrebnem ne bomo zapirali šolskih vrat!

S šolskim obiskom, razen zaradi objektivnih razlogov, ni bilo posebnih težav. V gimnazijskih razredih je torej le malo neopravičenih zamud zaradi domačega dela v nasprotju z oddelki ostalih obveznih šol.

Zaradi kroničnih šolskih proračunov se zbirka učilj skodaj ne večajo. Največ razumevanja ima skoraj občinski ljudski odbor v Metliki, saj je šola leto dni dobila za 150.000 din učil, čeprav je aprilo potreb tudi ta vsota majhna. V Mokronogov niso mogli nabaviti prav ničesar, prav tako ne v Žužember-

Kostanjevica na Krki Pustni torek 1958

Stare ovire - slabši uspehi

Kako so nižje gimnazije v okraju zaključile prvo šolsko polletje

Številčna preglednica nam kaže učne uspehe na posameznih nižjih gimnazijah, to je v višjih razredih nastajajočih osemletnih šol. Kot je razvidno, so uspehi na nekaterih šolah občutno različni (Sentjerne, Smarjeta, Vinica, Žužemberk, Mirna). Potrebno je, da šolski odbor in učiteljski kolektivi odpravijo vse objektivne in subjektivne vzroke za uspehe, ki so pod okrajnim povprečjem. Uspeh tudi v okrajnem merilu ne zadovoljuje, nižji je od lanskega šolskega leta za 8%.

Starih objektivnih ovir za boljše uspehe še vedno nismo odpravili. Mnogo učencev je od šole oddaljenih nad 4 km. Domače okolje jim ne nudi za učenje primerne vzdušja in tudi ne jemlje šolskega dela dovolj resno. Pouk je še vedno v glavnem verbalen, brez mnogih prepotrebni učil in šolskih prostorov in zato za učence neprivlačen. V vinorodnih krajih našega okraja še vedno negativno vpliva na uspehe alkoholizem v družinah. Na delovno vmevo v posameznih oddelkih silno neugodno vplivajo tudi ponavljajoči. Nekateri člani

učiteljskih kolektivov svoje delo opravljajo toplo in formalno, duševnost otrok jim je malo mar, v kolikor učence poznajo, jim ne znajo ali ne morejo pomagati, da bi dobili resnično vseželo do šole in njenih težav. Pri mnogih učencih je opažiti močno brezbržnost, tej se pridružujejo še pubertetne težave, a jih marsikdaj ne znanja ublažiti ne dom ne šola. Marsikateri prosvetni delavec pa bi za svoje delo zaslužil tudi javno pohvalo, saj delo po malih šolah ni rožnato in za-

hteva mnogo samozatajevanja in odposvdi.

Če kje, je klic po reformi živ pri nas, a ravno tu bo največje premagati materialne in osebne ovire, ki se stavljajo na pot zaradi finančnih težav in zai tudi zaradi prenikajoč vrednotenja šolstva in prosvete.

Materijsko stanje šol se doslej še ni izboljšalo, tako da je podoba skoraj ista kot prejšnja leta: neprikladne učilnice, zastarelo pohištvo, slabše prebratne učilnice, v tesnih učilnicah poteka pouk v dveh izme-

SOLA	Številno oddel.	moški	ženske	skupaj	izdelali	številno	%
1. Vinica	4	49	47	96	69	62,50	
2. Mirna peč	5	61	76	137	84	62,90	
3. Žužemberk	5	54	75	129	79	62,30	
4. Metlika	7	83	109	192	105	57,37	
5. Dolenske Toplice	5	51	73	124	71	56,34	
6. Smarjeta	6	64	72	136	53	39,60	
7. Mokronog	5	66	72	138	87	64,20	
8. Mirna	9	55	69	124	62	54,38	
9. Stopiče	4	44	39	83	37	47,44	
10. Trebnje	4	64	92	156	99	67,70	
11. Sentjerne	4	185	135	320	180	56,56	
12. Sentupert	5	48	53	101	54	57,20	
13. Kostanjevica	7	73	123	196	122	61,62	
Skupaj v okraju	70	818	1029	1847	1077	58,31	
Skupaj v okraju ob zaključku šol. l. 1956-57	70	876	1101	1977	1313	66,41	

Padli	Številno	%	neocenjeni	Šolski obisk	Šolski obisk v %
35	36,46		1	95,25	
53	37,10		—	93,10	
59	45,70		—	96,70	
74	42,63		—	96,47	
54	42,96		1	95,62	
81	60,40		—	93,68	
51	35,70		—	96,80	
52	45,61		—	94,72	
46	42,56		—	94,82	
65	47,30		—	95,50	
68	29,34		2	92,60	
47	42,70		—	95,50	
74	38,38		—	96,41	
766	41,47		4	95,21	

ku, Smarjeti, Vinici, Trebnjem, Kostanjevici in Stopičah, Manjše vošče so imele na razpolago šole Sentupert, Mirna peč, Mirna in Dolenske Toplice in to od 3.000 — 23.000 din.

Prav tako počasno narašča številno knjig v šolskih knjižnicah. Šolski odbori so leto združeni z odbor osnovnih šol v istem kraju. Delavnosti občinskih odborov je pomena. Komiteje s posebnimi nalogami imajo le v Metliki. Iz poročil posameznih šol je razvidno, da je aktivnost odborov nižja zaradi tega, ker občinski svet za šolstvo odzema občinski ljudski odbori premalo upoštevajo njihove predloge in želje. V glavnem še vedno rešujejo materialna ter organizacijska vprašanja, tu in tam se v celoti udeležujejo sestankov in skrbje za dober šolski obisk. Socialnih, vzgojnih in idejnih problemov se samostojno brez šolskega upravičencega skopaj še ne lotevajo. Družbeni upravitelji kot so seznanjeni z načrti šolske reforme in so sodelovali pri spreminjanju šolske mreže in okolišja v zvezi z idejnimi načrtom ustanavljanja novih osemletk. Pred člani odborov je še obilica nalog in dolžnosti, zato je umesten predlog, da bi v občinskih srednjih pripravili seminarje za predsednike, kjer bi medsebojno osvetlili svoje poslanstvo in izmenjali dosedanje dobre ter slabe izkušnje. Nada Gostič

V Zafari je svetlo

Cepprav le nekaj sto metrov oddaljena od Zuzemberka, vas Zafara se ni imela elektrike. Večkrat so govorili o njej in si jo želeli, a postojeno je za delo prijeli šele elektrifikacijski odbor pod vodstvom predsednika KZ in znanega naprednega sadjarja Toneta Blatnika, v jeseni 1957. Se ob novem letu prebivalci niso bili povsem enotni, potem pa so z vsemi silami potrdili za delo in v dobrem poludruhem mesecu uresnili odločno napoved enega od vaščanov: »Imeli jo bomo, elektriko!« se je zaklel visok možakar na nekem zboru volivcev, ko so se nekateri posmejevali in dvomili. Res za pusta se jim je uresničila dolgoletna želja in ko so se na pustni večer vaščani zbrali prvič in lepo razsvetljeni sobi, se nove luči kar niso mogli nagledati. Ugašali so jo in prižigali, kakor bi se hoteli prepričati, če niso le sanje, če jim res ne bo treba več svetilki s trakami in smrdljivimi petrolejkami in hoditi napol v temi. Ne, zdaj bodo otroci lahko ob

dostojni razsvetljavi tudi ob zimskih večerih napisali domače naloge, pa tudi sosedar in gospodarin bosta po opravljenem delu lahko segla po knjigi ali časopisu.

Cepprav je bilo sprva ob malodušju treba precej prepričevanja, so bili kasneje vaščani Zafare zelo delavni pri izkopavanju jam za drogeve, pri postavljanju drog in ostalih delih. Vsi so popriželi. Pomagali so si tako, da je vsako gospodarstvo delo nekaj lesa. Pri prodaji lesa leg brez take. Omrežje bo stalo približno 900.000 din, vaščani pa s prostovoljnimi delom opravili dela za okoli 400.000 din vrednosti. Za notranjo napeljavo bo prispeval vsak posestnik. Vsa strokovna dela je opravilo podjetje Elektro Ljubljana — obrat Grosuplje pod vodstvom monterja Toneta Konde.

Ker je na območju občine Zuzemberk še veliko vasi brez elektrike, tako na primer 10 vasi v bivši občini Zuzemberk, vasa krajevni odbor Ajdovce in vsa bivša občina Hinja, bi bilo potrebno, da bi ljudje sami začeli zbirati prispevke, saj imajo povsod nekaj lesa. Za elek-

LES, LES...

Ob vseh poteh, ki vodijo iz Kosov, je v Poljanski dolini polno raznovrstnega lesa namenjenega za prodajo. Včasih les v dolini ni imel skoraj nobene cene, sedaj pa lahko vnovdijo vse.

Prav gotovo ni gospodarsko utemeljeno, da sekaajo toliko lesa vsako leto. To se lahko v kratkem mašuje. Čeže, da gospodarsko pasivnost rešujejo z lesom, kar je gotovo napačno. V večji meri bi se morali posvetiti živinreji in drugim panogam. Pri tem bi potrebovali izdatnejšo pomoč kmetijskih združenj, ki pa svojo dejavnost kažejo predvsem v tržovini in odložitvi lesa.

Kiosk pri mostu

Pri Kandijškem mostu je končno pristal časopisni kiosk za Jermanovega Jožeta. Postavila mu ga je mestna občina. Hišica je prav okusna, le morda malo tesna. Po načrtu ing. Valentinčičeve jo je izdelal mizar Udovč.

Jože se je v soboto že vselil. Seveda je vzel s seboj tudi oba cigaretna zaboja, od katerih se kar ne more ločiti, saj sta delila z njim sonce in dež že nekaj let.

Sedaj bo mogoče pri mostu kupiti tudi druge časopise. Kakšna bo izbira je odvisno od bralcev, kajti predvsem na njihovo zahtevo bo Jože naročal. Poleg starih znancev bodo skozi okence kioska prav gotovo pokukale tudi glave mariborskega Večera, beograjske Mladosti, Primorskega dnevnika iz Trsta in drugih.

Dostava pošte v Stopičah

Pred dnevi je podjetje za PTT promet v Ljubljani v sporazumu z novomeško pošto uredilo dostavo pošte v Stopičah s svojim avtomobilom. Tako bodo Stopičani hitreje dobili pošto in druge pošiljke. Vsi Stopičani in uslužbenici tukajšnje pošte se lepo zahvaljujejo Podjetju za PTT promet v Ljubljani in novomeški pošti, za ta njihov ukrep.

Kompletno moštvo v brigado!

Po končanem treningu so imele rokometalce prvega moštva TVD Partizan Cрномelj iz kraja posvetili v zvezi z delovnimi akcijami na avtomobilski cesti Ljubljana — Zagreb. Ekipa je v celoti pripravljena stopiti v vrste brigadirjev in tako prispevati svoj skromni delež k čim hitreji izgradnji te tako potrebne ceste. Ne nameravajo pa samo fizično delati, opraviti bodo tudi važno športno poslanstvo — razširili rokomet med mladino novomeškega okrajja, kar se razen v Cрномlju in vrsta športa še malo govori.

Mnenja so razni, da je odločitev črnomaljskih rokometalcev posameznika vredna in bi lahko služila za vzgled ostalim športnim organizacijam v Sloveniji.

PARTIZAN zmagovalec v odbojki

V počastitev občinskega praznika Cрномelj je domači Partizan priredil odbojarski turnir za pokal ObLO Cрномelj. Letošnjega pokalnega turnirja se je udeležilo pet ekip: Partizan, gimnazija, vaškica šola, Svoboda Kanjižarica in VP Otopce. Prvo mesto je brez poraza osvojil Partizan, drugo pa imajo inzi zmagovalci gimnazija. Dosele so zmagali na tem turnirju: 1954-gimnazija, 1955-Partizan, 1956-gimnazija, 1957-gimnazija, 1958-gimnazija.

Na koncu turnirja je odbornik ObLO Cрномelj in predsednik Partizana ing. Branko Peternej predal zmagovalno moštvo pokal ObLO Cрномelj. M. K.

Z občnih zborov telovadnih društev

Telovadna društva imajo v zimskih mesecih, največkrat po novem letu, svoje redne občne zbornice. Večina je to dolžnost storila že v januarju, nekatera pa so se odločila za februar. Vseh občnih zborov se udeležujejo tudi zastopniki okrajne zveze, da se na licu mesta prepričajo o stanju in delu telovadnih društev za bodoče leto. Zlasti se je bilo potrebno pogovoriti o sklepkih, ki jih je sprejela nedavna izredna skupščina republikanske zveze Partizan. Opaziti je, da so društvene uprave delavne, vsepovsod pa je bilo delovanje društev ovirano zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in vodniškega kadra.

Danes objavljamo skrajšana poročila z rednih občnih zborov TVD Partizan Mirna in Zuzemberk.

Na Mirni imajo premajhno telovadnico

V preteklem letu so na Mirni vodili skoro vsi oddelki vseh razveseljivo je, da je čedalje več pionirjev, da ne morejo vsi ob enem telovaditi. Tega je kriva premajhna telovadnica, ki jo je tudi sicer le težko vzdrževati, ker mora biti na razpolago vsem organizacijam. Ostalo kulturno življenje se zaradi preurejanja odra ni moglo z uspehom razvijati, pač pa je javna knjižnica že dosti zadovoljivo poslovala. Potrebno bi bilo nabaviti še novih knjig.

Okrajno šolsko prvenstvo v smučanju

Med dežjem in snogom se je zdaj nedeljo v Novem mestu končalo okrajno šolsko prvenstvo v smučanju. Udeležila se bila zadovoljiva, saj je nastopilo 8 smučarjev iz Trebnjega, Zuzemberka, Mirne peči, Dol. Toplice, Prečne, Cрномlja, Sentjerneja in Novega mesta. Najboljše so bili smučarji iz Trebnjega, ki so dosegli tudi pet prvih mest. Novomeščani bi lahko bilo več, dobili so samo dve prvi mesti, prav tako tudi smučarji iz Sentjerneja.

Ključ slabim snežnim razmeram, ki v dosegli smučarji trudili, da bi dosegli čim boljši uspeh. Tekmovali so v veleslalomu in v tekih.

Najboljši so bili naslednji: v tekih: pionirji 1. Božo Korenčič, Sentjerneja; 4. 2. Stane Kostelj, Trebnje; 3. 3. Bogdan Krese, Prečna 5. 3.

Pionirke: 1. Marija He, Trebnje 7. 3. 2. Marta Bauer, Novo mesto 8. 3. 3. Darinka Juhart, Trebnje 8. 3.

Mladinci: 1. Stanko Blatnik, Sentjerneja; 2. Franc Lu-

Nadaljevanje gradnje plavalnega bazena se nikakor ne more premakniti z mirne točke. Je začetno delo in nabavljeni material pa sta oboje na propadanju.

Finančno je društvo na kaj šibkih nogah. Pri vseh uspehih, ki jih dosega, bi bilo želeli, da bi se dotacije, ki jih morda prejema, občutno zvišale. Še posebej pa naj bi izpolnilo dolgoletna želja, da se dogradi plavalni bazen in razširi dom. S tem bi bili postavljeni ugodni razvoji tega društva. Obe postavitvi sta izkazani v letošnjem

V Zuzemberku pa telovadnice sploh nimajo

V Zuzemberku je šteti med telovadnice samo 103 prebivalce, kar je za občino to zelo majhna številka. Vredno je večji pomanjkanje vodniškega kadra.

Ključ vsem tem pomanjkljivostim je društvo zabeležilo več uspehov, med katerimi moramo šteti predvsem tekmovalni in tečaj. Tako se je smučarskega tečaja udeleževalo 17 tečajnikov. Na Zletu bratstva in enotnosti v Bijaču je sodelovalo 29, na republiškem zletu v Ljubljani na 37 telovadcev. Razen več tekmovalni, zlasti v odbojki in nogometu, se je članstvo udeleževalo tudi v plavalstvu. Svoje letošnje društveno leto tudi pri proslavah dneva republike in noveletne jeleke.

Društveni upravi predlagamo za tekoče leto kot najvažnejšo nalogo, da postopno za dograditve telovadnice doma in ureditve telovadnice. Odpravi naj vse pomanjkljivosti, ki ovirajo uspešno delovanje društva. Zavzame naj se tudi za ustanovitev telovadnega društva na Dvoru, kjer je bilo že lani opravljeno precej gojovje zanj.

V imenu okrajne zveze sta občnemu zboru prisostvovala podpredsednik Skrt Srečko in predsednik gradbene komisije ing. Zorjan Anton, ki sta nanizala nekaj koristnih nasvetov glede organizacije društvenega dela in gradnje telovadnega doma, pri čemer sta občutila vsestransko pomoč. S tem je podana možnost, da bi se letos telovadili in se tudi sicer udeleževali v lastnem domu. To jim tudi mi vsi iz srca želimo!

Ga poznate? To je pionir JOZE TURK — štirikratni prvak Novega mesta v namiznem tenisu. Pri pionirjih je med najboljšimi v Sloveniji.

nerazumevanje vodstev posameznih podjetij, premaljša podpora s knjižnico. Naši najboljši smučarji bodo v kratkem nastopili na Gorenjskem. J. G.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Dolenjski koledar

Sreda 26. februarja — Andrej, Cetrtek 27. februarja — Gabrijel, Petek 28. februarja — Roman, Sobota 1. marca — Albin, Nedelja 2. marca — Neža, Ponedeljek 3. marca — Milena, Tošček 4. marca — Kazimir.

SONCE: 1. marca vzhaja ob 6.42 in zahaja ob 17.48. Dan je dolg 11 ur in 6 minut.

LUNA: 28. februarja ob 21.51 prvi krajec.

KINO

NOVO MESTO «KRKA»: od 25. do 27. II. jugoslov. film «VESNA». Od 28. II. do 3. III. angl. barv. film «SMIT NA CESTI».

CROMELJ: 25. in 27. II. amer. barv. film «NAJBOJŠJA LETNA NASEGA ŽIVLJENJA». 28. II. in 2. III. amer. barv. film «BEG IZ TRDNJAVE».

METLIKA: 28. II. franc. film «LEBENSKO LJUBE».

KOSTANJEVICA: 28. II. amer. barv. film «MIRNI CLOVEK».

TREBNJE: 1. in 2. III. amer. barv. film «UTRDBA». Predstava v nedeljo ob 14. in 16. ur.

STRAVA «ROG»: 1. in 2. III. franc. film «TARAS BULŽEV».

DOL. TOPLICE: 1. in 2. III. amer. barv. vstavištvon film «HISA SKRIVNOSTI».

ZUZEMBERK: 2. III. amer. film «VISOKA BARBARA».

MALOGLAS

SPOSNO MIZARSTVO DVOR pri Zuzemberku sprejme v službo 3 dobre mizarne pomočnike. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem priložniku. Esmene ponudbe pošljite na gornji naslov.

PRODAM KROJARSKI šivalni stroj «Singer». Naslov v uravi lista. (29-58)

POČENI PRODAM železno posteljo. Naslov v uravi lista.

PRODAM GOZJE v 1. na od mirenke ceste oddaljen 200 metrov, zaračun z dozorelim lesom. Ponudbe na KZ Trebnje.

KMETIŠKEGA STROJNIKA — sprejme v službo KZ Trebnje. Po možnosti mehanske in prakso. Ponudbe na KZ Trebnje.

34-LETNI SLOVENCE, sedaj živi v Nemčiji želi spoznat simpatično dekle srednje izobrazbe v starosti od 18-20 let. Zabeležena je tudi fotografija. Ponudbe v uravo lista pod domača gruda (103-53)

SPREJMEM GOSPODINSKO POMOČNICO k štirinastki družini. Naslov v ur. lista (102-58)

NASLI SMO nativno pero. Lastnik ga dobi v upravi Dolenjskega lista.

ZA DELO V SKLADIŠČU s železom sprejemno delavce-težake. Plača do 32 din na uro. S stanovanjem in razpoložljivo. Javite se v skladišču «Metalke» Ljubljana, Titova 33 na dvorišču «Globus-Spedicije».

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPIEM in 1,2 ha zemlje, v dobrem stanju, proda v Slatini pri Trebnju. Marija Matiček, Stari trg 15 pri Trebnju.

SLUŽBO DOBI GOSPODINSKO POMOČNICA, lahko začetnica, stara nad 20 let, pri družini z 2 otrokoma (5 in 2 leti) v Ljubljani. Na voljo ima svojo sobo.

PREKLETI

Podpisani Stanko Nose iz Vel. Lipovca 1 prekletemu, kar sem govoril na zboru volivcev 6. febr. 1956 v Vel. Lipovcu čez uslužbenec Občinskega ljudskega odbora Zuzemberk, Hrskati se jim zahvaljujem, da so odstajali od tožbe.

Jožeta Bučar iz Dol. Vrhpolja 24 prekletemu, kar sem govorilo o Marjani iz Dol. Brezovca 18. Zahvaljujem se ji, da je odstopila od tožbe.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 15. do 22. februarja je bilo rojenih 14 dečkov in 17 deklic.

Poročila sta se: Povše Franc, logar, in Florjanc Terezija, oba iz Novega mesta.

Umrli so: Fink Franc, upokojevec, 81 let iz Gotne vas, Novina Alojz, upokojevec, 74 let, iz Novega mesta, Biaten Peter, profesor glasbe, 54 let iz Mekinj, Oprenik Matija, otrok, 5 let, iz Novega mesta.

GOTNA VAS

Rojena sta bila 2 dečka.

Umrli je Florjanci Franciška, učiteljica, 81 let, z Malega Slatnika.

PREČNA

Umrli je Hacc Roza, gospodinja, 49 let, iz Ločne.

Na novomeško narodnišnico

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Majdandžić Aleksandra, Radotovičeva — dečka, Katin Jožeta, iz Slatnika, Kraljevič, Plot Olga iz Mahovnika — dečka, Skrajnc Marija iz Kostanjevice — dečko, Jerele Helena iz Sentjerneja — dečka, Strekelj Marija iz Dol. Praproč — dečko,

Z ZBORA GASILCEV OBČINE STRAZA-TOPLICE

V službi ljudstva

»V skrbi za premoženje ljudi odigra gasilstvo važno vlogo, saj varuje ljudsko premoženje pred požari. Zato je naloga naših, naše ljudi pa seznanjati s požarno varnostjo. Tako finančno kakor tudi materialna sredstva gasilstva v občini Straza-Toplice so zelo majhna, zato je to toliko važnejše. K sreči sta bila v preteklem letu le dva majhna požara. Gasilska društva niso imela vidnejših uspehov ali dela«, tako se je glasil prvi del referata predsednika občinske gasilske zveze Straza-Toplice na občnem zboru. Ugotovili so, da je sedaj v občini 10 društev s 553 člani, od tega 40 mladincev in mladink in 10 pionirjev, kar je izključno pre malo.

Vključiti bo treba več delovne inteligence, kakor tudi prosvetnih delavcev, razen njih pa prireditelj kmečko mladino.

Društva so imela 12 različnih prireditev, razvita sta bila dva prapora in dograjen je bil en gasilski dom. Razprava je bila zelo živahna, videlo se je, da so industrijska društva mnogo bolj opremljena kakor ostala. Društva sama nimajo večjih finančnih sredstev, da bi si mogla nabaviti prepotrebno opre-

Dolenjci na madžarski meji

Dolenjci, ki služimo vojaški rok v Ričici, pozdravljamo vse domače, prijatelje in znance, posebno pa druge domačine, ki tudi služijo vojaški rok. Vsem bralcem Dolenjskega lista pošiljamo tople pozdrave in jim želimo pri prebiranju domačega lista obilo razvedrila.

ALOJZ TOMAZIČ, ANTON BELE, ANTON PLETERSKI, IVAN REMEC IN KARLO RADIC.

Pionirji — šahiri

V okviru velikih proslav letnice pionirske organizacije Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zveza prijateljev mladine VIII. pionirskega društva šahovske prvenstvo za naslov moštvenega prvaka Slovenije. Tekmovalo se bo v štirih skupinah: v odredih do 13. marca, v občinah do 15. aprila, v okraju do 12. maja in zagovajne okrajne skupine bodo tekmovali v Ljubljani 25. maja.

Na šahovskem prvenstvu imajo pravico tekmovali vsi pionirji in pionirke Slovenije in sicer 1. mladja skupina pionirjev in pionirke slededih letnikov: 1947, 1948, 1949, 1950 in 1951; 2. starejša skupina letnikov: 1942, 1944, 1945, 1946 in 1947. Tako lahko tekmujejo pionirji letnika 1947 v njih skupini na osnovni šoli ali v starejši skupini v gimnaziji ali v 3. razredu osemletke.

Pionirji in pionirke, vključite se v to veliko šahovsko tekmovalni in takoj začnite sestavljati moštvo po vseh šolah in odredih. To naj bo vaše darilo za 15. obletnico pionirske organizacije.

Šah na novomeški gimnaziji

Je spet v razmahu. V zvezi s pripravami na okrajno šahovsko prvenstvo Dolenjskega lista v nedeljo 16. februarja sta v tekmu dva turnirja (za mlajše in starejši pionirje), na katerih sodeluje 34 mladih šahistov.

V skupini starejših pionirjev vodi po 11. kolu četirobolec Hodnik (16 in pol točk) pred Kopač, Bern (10) in Jarcem (8 in pol). Uspešno se v tej skupini bori tudi drugoobročev Mrvar, ki si je do sedaj nabral 6 točk.

V skupini mlajših pionirjev je zelo ostra borba za prva mesta. Po 12. kolu vodi prvooelec Klopčič z devetimi točkami. Tesno mu sledijo prvooelec Burger, Fleck in Urban (vsaj po osem in pol točk.). Razveseljivo je, da je ravno med prvooelci tako zanimanje za šah. Mnogi obetajo prav lep napredek, če bodo vztrajali v svojem navdušenju za to lepo igro.

V nedeljo 16. februarja sta igrala z dijaki nižjega gimnazija druga drugoobročev Avsec in Bartolj, Remzarja sta dijaka Pionik in Jarč. Ostalih 14 igralcev ni bilo kso igri izkušnih šahistov.

M. D.

„Lan' sem se oženil...“

Kako so se ženili Dolenjci v Trdinovih časih

Janez Trdina, etnograf med slovenskimi pisatelji, je v svojih spisih nakopičil polno podatkov iz ljudskega življenja, materialnega, socialnega in duhovnega. Ljudsko duhovno izročilo je bilo tisto, ki je sprožilo njegovo fantazijo in dalo Slovencem Trdino pisatelja. Vsečkolzi je ostal zvest ljudski pripovedki in bajki, jo vztrajno zapisoval, prirejal in vnašal vanjo svoje ideje. S tega področja pa se je njegovo zanimanje razširilo tudi na vnanje življenje ljudstva, na njegov značaj in medsebojne odnose. Medtem, ko je v večini bajk več Trdinovega kakor ljudskega, pa so podatki o gospodarstvu, noši, prehrani, značaju in običajih etvarni in služijo za dokument o življenju Dolenjcev v zadnjih desetletjih preteklega stoletja.

Posobna pozornost je v Trdinovih križarjenjih po Dolenjski veljala opazovanju »narodno odreje« (vzgoje), ljudskega značaja, posameznim socialnim skupinam (pastirji, drvarji) in običajem. Od običajev so ga zanimali zlasti tisti, ki so v zvezi s človeškim življenjem (smrt, poroka) čeprav je posamezne drobce zapisal tudi o letnih ozioroma prazničnih običajih (Pust, Martinovo, tepežniki). Dolenjskim ženitvam je posvetil samostojno črtico, posamezne pripombe k temu poglavju pa so nagosto raztresene po njegovih spisih. Iz vsega tega gradiva razberemo, kako je bilo s to rečjo nekako pred 80 leti. Zvemo, v kakšni starosti so se ženili in možili, kakšne so bile dote, kako sta mlada dva »skup prišla«, kako dolgo so svatovali in se vrsto takih reči.

Trdina je ugotovil, da se na Dolenjskem mladim ljudem strahno muči v zakonski jarem. Za dekleta se začne čas snubitve in možitve po 19. letu, do 25. leta pa se preseli na ženinov dom večina tistih, ki jim je uganjeno vsaj 300 gld. dote. Ženin je ponavadi precej starejši od neveste, Dolenjec pravi,

da je prav tako: nevesta naj se uči hoditi, ženin pa kositi; taka dva sta potem za skupaj. (To je med drugim potrebno tudi zaradi tega, ker fantje ob težkem delu in nezadostni prehrani dorastejo dosti kasneje kakor dekleta, ki jih Dolenjec razvaja s hrano in brezdeljem, čeprav je revščina v hiši).

Ce je dekletu kak fant všeč, mu pošlje sropek rož ali pa mu ga sama izroči. Če se fant odloži s svojim sopkom ali kako drugače, je s tem povedano, da se imata rada. Precej razširjena je bila vera, da se z nekaterimi travami lahko pridobi človeka, katerega naklonjenost si želimo. Na Dolenjskem se fant in dekle lahko najdetja, ker je »senakopravnost« precejšnja: tudi dekleta hodijo po vasi tepežkat in se napravljajo v maškare. Ob takih priložnostih se najde največ mladih ljudi: vendar velja, da dolenjske ženitve nareja dota, ne ljubezen. Dostikrat se mlada dva kaj malo poznata, kakšen mešetar pove za »dobro priliko« in kmalu je zmenjeno. Ljudje nasploh mislijo, da ljubezen za zakon ni potrebna. Da se le, ne sovražita ženin in nevesta, pa se vse uredi. Kaj bi se »lizala« pred zakonom, potem bi jima pa bilo dolgčas, ker bi se naveličala drug drugega. Ženska, ki ima na primer 1000 goldinarjev dote, si lahko izbira ženina po mili volji, če je še tako stara in malo prida. Tudi fant, ki ima dober grunt, ni treba, da bi bil kaj postaven. Takega, ki ima lep vinograd, vsaka Dolenjka rada vzame. Dekleta tudi zelo gledajo na to, da je hiša blizu vode in cerkve. Važnejše je prvo, ker menijo, da molijo lahko tudi doma, voda pa ne pride sama v hišo. »Terno zadene« tista, ki se mož v krčmo ali v mlin, tam ne bo ne lačna ne žejna. Dekleta, ki niso preveč na delo udarjena, se razvesele kakšnega snubca, ki ni kmet, n. pr. biriča. Godcevi pa se boje, popevka razlaga ta strah takole:

Zjutraj mi bo zagodel, opoldne me zapodil, zvečer pa vem, da ga čakati ne smem.

Kadar je dobra letina, je dosti ženitev. Na Dolenjskem mora obroditi ajda, pšenica in vino. S pšenico poplačajo davke, z ajdo se prehranijo, kar vrže vino, gre za obresti in obleko. Če je tega dovolj, se tudi oče lahko naredi, kakor se spodobi. Takole po tretjem božiču (tri-je kralji — 6. januar) se fant odpravi snubit. Pri tem mu pomaga čomala vsa žlahta, pa tudi soseska ima pred pustom dosti dela. Ena skupina je na nevestini strani, druga na ženi-

bilo še vse huje. Torej na tisti povprečni dolenjski očetji je bilo takole: »Odraslih jedcev in pivcev sem našel štirinajst, otrok deset. Se več je bilo oglarjev in oglaric. Vsek in vsaka njih je dobil dva bokala vina, kruha, potice, krofov in drugih reči, kolikor je hotel. Moke so je porabilo samo za svate iz šestih mernikov žita, bele iz dveh, ajdove iz poltugega, soržične iz potretjega. Razun tega se je porabilo pri nevesti petnajst funtov govedine, pet telefine, tri plečeta, osem kokoši in osemnajst klobas. Jajec se je potrebovalo več kakor 100, za nevestini strani, druga na ženi-

novi. Hvale in graje je povsod obilo, posebno ženske rabijo željno prilike, da pokažejo ostrost in moč svojega jezika, dobroto in hudob svojega srca. Nprehneoma tekajo sem ter tja ogledovalci in ogledovalke, danes na njen, jutri na njegov dom, spotoma pa se lazi prav pridno tudi po krčmah. Taka klepetulje razderejo marsikatero poroko, tudi Trdini samemu se je zgodilo tako. Ko je vse urejeno, pripravijo svatbo. Ta je bila na Dolenjskem nekoč zelo behava in potratna reč. Dobri profesor Trdina je bil na tako zapravljanje hudo gorak. Na neki svatbi je pazljivo vse preštel, koliko so »pokolcali in požrli«. Upostevati moramo, da je bila ta svatba srednje mere, pri bogatih je

je se izdalo do 5 gld. Godci so bili včasih na svatbah nepogrešljivi. Se aro so jim dajali, da so zagotovo prišli. Toda take neumne gostije ne škodijo samo kašči in žepu, ampak tudi zdravju. Če smemo verjeti je po oni »počrtiji« več svatov ležalo po deset dni v postelji. Starešinka je bolovala pol leta. Dva fanta sta se tako hudo obstrčila, da desna roka ni prav služila enemu tri tedne, drugemu dva meseca. Tudi za ženina in nevesto je norčije kmalu konec. Če sta se po pameti in ljubezni odločila za skupno vprgo, vozček tudi po klancu teče, sicer pa škriplje staro pesem: Lan sem se oženil, letos se kesam. Danica Zupančič

A. P. CEHOV:

PRISILJENA ZVESTOBA

Pred nekaj dnevi smo pokopali mlado ženo našega starega poštnega mojstra Sladkoperceva. Ko smo jo zagrebli, smo po starem običaju šli na pošto po sedmino.

Ko so prinesli na mizo blince, je starec bridko zajokal in rekel:

»Prav tako rumeni so, kakor je bila rajnka. Prav tako lepi so! Cisto taki!«

»Da,« so rekli gostje, »zares je bila lepota... odlična žena!«

»Da, vsi, ki so jo poznali, so jo občudovali... Ampak, gospoda, nisem je ljubil samo zaradi lepote in njenega lepega vedenja. Ti dve lastnosti sta priložni vsem ženskam in ju pogosto srečujemo. Ljubil sem jo zaradi druge lastnosti, ki jo je imela. Ljubil sem jo zato, ker je bila kljub svoji živi in igri naravi zvesta meni, svojemu možu. Bila mi je zvesta, čeprav je imela komaj dvajset let, meni pa bo kmalu šestdeset! Bila je zvesta starcu.«

Diakon, ki je z nami sedel, je z zgornjim mrmanjem in pokajevanjem izrazil svoj dom.

»Vi dvomite?« se je vdovec obrnil k njemu.

»Ne da bi ravno dvomil,« je v zadregi ugovarjal diakon, »ampak tako... Mlade ženske so danes... kako bi rekel... sama lahkomišelnost jih je, randevuji in spogledljivost... Težko je to.«

»Vi dvomite?« se je vdovec obrnil k njemu. »Ne da bi ravno dvomil,« je v zadregi ugovarjal diakon, »ampak tako... Mlade ženske so danes... kako bi rekel... sama lahkomišelnost jih je, randevuji in spogledljivost... Težko je to.«

»Vaša žena torej ni živela z Ivanom Aleksejevičem?« smo začudeno vprašali. »Ne, to je bila moja zvižaja. He... he... Kaj fantje, sem vas potegnili? Tako je torej.«

Tri minute smo molčali. Sedel smo osupli in osramočeni, da nas je ta debeli starec z rdečim nosom tako prebrisan opetjalstil. Potem je zarental diakon: »No, bog daj, da se spet oženim!«

150 km visoko

Neuradne svetovne letalske rekorde glede brzine in višine ima danes ameriško raketno letalo »Bell X-2«, ki je že predlanskim doseglo brzino čez 3300 kilometrov na uro in se dvignilo nad 38 km nad zemljo. Sedaj Američani gradijo novo raketno letalo iz te slavne serije — raketni enosedežnik »Bell X-15«, ki naj bi letel z brzino 6500 km na uro in dosegel višino 250 km nad zemljo.

Samí so krivi

Po najnovejših statističnih podatkih je v minulih vojnih padlo ali bilo ubitih 6.029.000 Nemcev in Nemk. Najmanj 500.000 civilnih oseb je bilo ubitih pri bombardiranju in drugih prilikah, vojakov pa je padlo 3 milijone 760 tisoč.

Kaže, da nekaterih ljudi v tej deželi tudi te velike človeške izgube lastnih ljudi niso povsem iztrezile ter še vedno sanjajo o svetovni nadvladi.

Nobenege dolenjskega gospodarja brez DOLENJSKEGA LISTA!

RAJE SUKNJIČ KOT KOŽO

Jesen 1942. leta blizu Ribnice. Partizan Stane Zagar, doma nekje od Ljubljane, se je s svojo desetino spopadel z Italijani. Sovražnikov je bilo najmanj desetkrat več, municije

partizani niso imeli veliko in tako so se Italijani čedalje bolj bližali. Ko je partizanski desetini municije zmanjkalo, so se boreci začeli umikati in Zagar, ki je imel še nekaj nabojev, je ščutil umik. Italijani so »prodrali« od vseh strani in nenadoma obklopih Zagarja. Dva sta ga zagnabila za suknjič, vsa vesela, da imata partizana za svoj plen. Toda veselila sta se prezgodaj. Zagar je lepo smuknil iz suknjiča, ga pustil v italijanskih krepkih, pa smuknil med vr-

stami sovražnikov dalje v gozd. Presenečena Italijana sta ostala s suknjičem sama. Tudi drugi vojaki so debelo gledali za »ribeilom«, ki je odnesel zdravo kožo v svobodni gozd, streljati se pa niso upali za njim, ker so bili povsod njihovi vojaki.

Zagar jim je kasneje še marsikatero zagodel, pa tudi drugimi sovražnikom naše domovine. Danes je kapetan v JLA.

Major Jože Lužar

NEKAJ OKROGLIH

KAVBOJSKA
»Kam greš, Džo?«
»V banko po denar.«
»O zlodja, kaj imaš v banki odprt račun?«
»Računa ne, pač pa odprt revolver!«

RADOVEDNI SINKO
»Očka, ali ti še rasteš?«
»Ne, sinko. Zakaj pa vprašaš?«
»Ker ti vrh glave gleda iznad las.«

DOBER GLAS
»Gospa, kako da nič več ne poje te koncertih za zapor-nike?«
»Oh, pritožili so se, češ da jim obsodba nič ni omenila mojega petja.«

CUDNA BOLEZEN
»Cudno,« pravi zdravnik-psihater, »pravite, da se vam zdi, da vas neko neprenehoma lo-vi. Kako to, ko vendar niste kreditno sposobni?«

»Videla sem krasno broško iz slonove kosti.«
»Prava figa. Jaz sem videl krasno hišo, ki jo je naš mesar naredil iz volovskih kosti.«

— Oh, seveda, takoj ko sem videla, da ste zadeli glavni dobi-tek na loteriji, sem imela občutek, da ste moj tip...

Odmev „MODE 1958“

Konfekcijski način oblačenja prevladuje v vseh naprednih deželah sveta, ker je hitrejši, bolj praktičen in kar je poglavitno, tudi cenejši od ročnega izdelovanja oblek. Zato se tudi pri nas z vsemi silami trudimo, da bi dvignili konfekcijsko industrijo in izboljšali kvaliteto njenih izdelkov.

V ta namen je bil organiziran na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sejem z naslovom »Moda 1958«, ki ga je dopolnjevala »Revija sodobnega oblačenja«. Na njem je bilo razstavljeno samo to, kar bo v letošnji spomladanski in poletni sezoni moč kupiti v naših trgovinah.

Do zaključka, ki je bil v nedeljo, 16. februarja, si je sejem ogledalo preko 51.000 ljudi, revija sodobnega oblačenja pa okrog 7500. Vrednost pogodb, sklenjenih na sejmju, presega vsota 2.627.811.000 dinarjev.

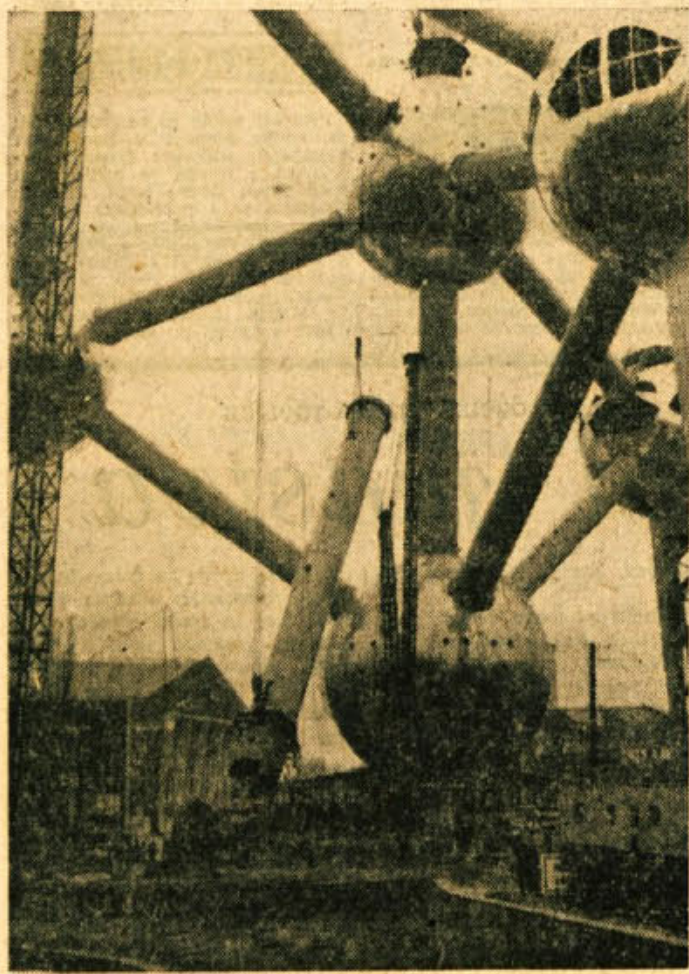
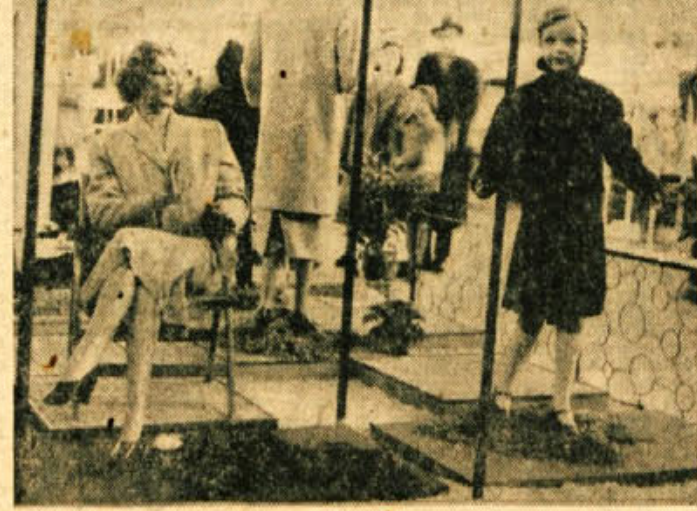
Pred zaključkom je tričlanska strokovna komisija ocenila razstavljene predmete in podelila 70 zlatih, 87 srebrnih in 74 bronastih medalj. Največ zlatih (14) je prejela tovarna podjetin in čipk Rašica za svoje kvalitetne volnene izdelke, izkazala pa so se še naslednja podjetja in tovarne konfekcijskega perla in oblek: Toper iz Celja, Vesna iz Zagreba, Mura iz Murske Sobotice, Modna obla-

čila iz Ljubljane in tovarna čevljev Peko in Tržiča.

V času sejma so bila posvetovanja domačih strokovnjakov in upravnikov vodilnih konfekcijskih podjetij, na katerih so temeljito preresetali vse probleme naše oblačilne in obutvene industrije ter natakali nove smerice za bodoči, še hitrejši razvoj. Ugotovili so, da naša konfekcija zanemarljivo

oblačila kakor tudi obutev za otroke, da vlada pri nas premalozanimanja za lahke čevlje, ki so okusno izdelani po modi, a iz drugorazrednega usnja in zato neprimerno cenejši, ter še nekatere druge pomanjkljivosti naše industrije in trgovine te atroke.

Nedvomno je, da tako temeljita obdelava lahko rodi še najboljše sadove.

V Belgiji so priprave za svetovno razstavo v polnem teku. Na prostoru, kjer bo od aprila do oktobra 1957 svetovna razstava, kar mrgoli delavcev in strojev, ki vsi hite, da bi bilo vse pravčasno gotovo. Lani smo objavili fotografijo makete ene največjih zanimivosti letošnje svetovne razstave — Atomiuma. Danes si lahko ogledate, kako sestavljajo stebre, ki bodo povezovali velike votle krogle Atomiuma, v katerih bodo lepe razstavne dvorane, zabavišča in gostišča. Obiskovalci se bodo prepeljavali iz krogle v krogljo z dvigali, ki bodo v notranjosti vsakega stebra.

41. Toda komaj smo minili nekaj hiš, že je planil k meni Kopi in prestrašeno kričal, kakor da kliče na pomoč. Na strehi, s katere je skočil, sem zagledal moža, ki je držal v roki dolg krepolec in z njim grozil opic. Spet sem ustavil slona in rekel možu: »Zakaj si tako jezen, mali mešan, ko je večer vendar tako hladno?« — »Ta opica, tisočkrat naj bo prekleto!« — je oskubila moja papirga v kletki! — je kričal. »Populila ji je toliko perja, da je zdaj taka kakor podgana s kljunom.«

42. »Razume se, da bom to neumno opico kaznoval,« sem mu odgovoril, »drugače pa sam več, da niso opice nič manj neumne kakor ti in jaz.« Zaradi teh besed se je mož na strehi zelo razburil in mi je v svoji jezi prerekel vse, kar mu je prišlo na misel. Toda jaz sem z nogo spodobel slona in odšli smo dalje, medtem ko je zmerjanje in preklinjanje malega meščana odmevalo v gluho noč. V tej noči, ko smo tabornili na prostem pred mestnimi vrati, se nam ni pripetilo nič posebnega.

43. Naslednje jutro, dolgo pred svitom, nisem slišal ničesar, razen topotanja nevidnih nog po mracnem benareškem tlaku: top, top, top. Bilo je, kakor da uhaja nočna tišina. Pustil sem svoji živali, kjer sta bili, in šel opazovat topotačoče noge. V Hindujevi hoji je nekaj žalostnega. V bistvu je nekoliko težka, čisto podobna slonovi, vendar je v njej tudi nekaj panterške spretnosti. Tega sem se zavedel šele tisto zgodnje jutro, ko sem kakor psi, ki sledje jelena, prisluškoval topotačojim nogam.

44. Kmalu sem prišel do obrežja reke. Tam sem videl na tisoče romarjev, ki so se kopali. Ko sem se tudi sam okopal, je nenadoma preko množice zavel šum mrmanja, podoben bučanju morskih pen, kadar butne val ob obalo. Potem je bilo, kakor da drvita dva iskra, pšeničnobledo luč rasplojača konja skozi ozračje; zdnilo se je. Brž ko sta se snopa luči razlila čez nebo in vodo, so se tudi obrzi zasvetili v zlatem lesku in ljudje so vzdignili roke, pozdravljali so jutranje sonce, ki je kakor žareča gora vzhajalo sredi zlate manta.